

IŠĖJO GINTI BRANGIOS TĖVYNĖS...

Partizanų dainos

IŠĖJO GINTI BRANGIOS TĖVYNĖS...

Leipalingio Pūščios partizanų dainos

1954-1958 m. užrašė ir parengė spaudai
JUOZAS KUCKAILIS

Marijampolė, 1999

*Kai istorija, įžiebus melsvą ugnį,
Šlaksto žemę žuvusių krauju
Ir per amžių juodąją bedugnę
Mostelia su želmeniu nauju,*

*Aš klaupiuos į pašvęstąjį smėlį
Su didžiu stebuklo laukimu
Ir kiekvieno kritusio šešėlį,
Kaip kautynių vėliavą, imu.*

*O tautos dvasia sparnus ištiesia,
Lyg ošimą tolimų dienų,
Ir, giedodama herojiškąją giesmę,
Kyla iš liepsnos ir pelenų.*

Kazys BRADŪNAS

Ūžia, trankos griaustinis po šalį

“O Lietuva, tėvyne brangioji! Lietuva - gimtine! Ir kas do vakarai tavo! Ir kas do dainas vaikai tavo dainuoja”. Dar vaikystėje perskaičiau šiuos žodžius. Perskaičiau ir įsiminiau. Nes kaip tik tais laikais - pokary - skambėjo virpulį keliančios dainos. Dainavo paprasti džukų kaimo žmonės. Jas girdžiu ir šiandien, ataidinčias iš atminties tolių. Dainuoja šienpjoviai. Dainuoja rugių kirtėjai kaimo talkose. Dainuoja jaunimas savo susibūrimuose. Dainuoja kaimynai ir giminės, susėdę prie vaišių stalo. Dainuoja mano kaimas Vilkininkai. O ten - už kelių kalnelių - atsiliepia Sankonių, o gal Abarauskų balsingieji. Jiems iš antros pusės tarsi antrina Varnėnų kaimo jaunimo daina. Partizanų dainas rytą vakarą dainuoja vyresnioji sesuo, jų mokanti, kaip man atrodė, begales.

Nueidavome į kaimo vakarėlius ir mes, vaikai. Kaip pavydėjau tiems galingų krūtinių vyrams, kurie su tokia jėga, su tokiu herojišku užsidegimu dainuodavo partizanų dainas. Užtraukdavo taip, kad palubėje kabanti spinksulė - paplast ir užgesdavo. Ir dabar, dešimtmečiams praėjus, matau juos, sustojusius glaudžiu ratu, girdžiu jų ryžtingą melodiją:

Išėj broliai į mišką,
Išėj laisvės ieškoti,
Išėjo, kad būt laisva
Šalėlėj Lietuvos.

Ne vienas jų išėjo -
Išėjo jų šimtai.
O iš gimtų namelių
Beliko pelenai.

Daina skrido pro atvirus langus kaip galinga paukštė. Laisvas buvo ją dainuojąs kaimo žmogus. Kaimas gyveno neapykanta atėjūnui ir visomis galiomis jam priešinosi. Netgi daina. Tai buvo dar vienas kovos būdų, kuriuo naudojosi ir jaunas, ir senas, ir vyrai, ir moterys.

Prisimena pokario Žolinės atlaidai Leipalingyje ir iš jų sugrįžusių namiškių pasakojimas. Ant grindinio pamestas gulėjo žuvęs partizanas. Žmonės apstojo jį ir apklojo gėlėmis. Pro minią prasiveržė sribai ir gėles išspardė. Vos jie pasitraukė, partizanas vėl paskendo gėlėse. Taip tęsėsi visą atlaidų dieną.

Žmonės vis pasakodavo apie didelį partizanų mūšį su rusų kariuomene Kalniškės miške. Esą jame ypač narsiai kovėsi medyje įsitvirtinusi mergina kulkosvaidininkė, slapyvardžiu "Pušėlė". Vis prisimindavo, kaip partizanai buvo užėmę Merkinę, užpuolę Leipalingį. Neseko pasakojimai apie Pūščios, nusidriekusios nuo Leipalingio ligi Kapčiamiesčio, Žaliamiškio partizanus, jų kovas su enkavedistais, sribais.

Kaimas jautėsi laisvas, jeigu jame nesišvaistė būrys ginkluotų kareivių, enkavedistų ar sribų. Jis gyveno savo (miško) įstatymais. Buvo tokia tvirta nuostata: pamatai ginkluotą svetimąjį - pametęs viską, bėk ir pranešk artimiausiems kaimynams. Tai visi šventai vykdė. Per pusvalandį tokia žinia pasiekdavo kitą kaimo, nusitęsusio daugiau kaip tris kilometrus, pakraštį. Taip visi pasirengdavo sutikti neprašytus "svečius".

Kova prieš atėjūną vyko nuožmi ir negailestinga. Tūkstančiai paaukotų gyvybių. Visa tai atsispindi, kaip man atrodo, subtiliausioje pokario metų mūsų tautos kūryboje - partizanų ir tremtinių (beje, jų niekas taip neskirstė - kartu skambėjo vienos ir kitos) dainose. Taip stipriai išreiškto tautos tragizmo

nerasime storiausiuose mūsų tautosakos tomuose. Nerasime, nes tokio nuožmumo, svetimųjų smurto, pasityčiojimų, niekšybių nebuvo ir tūkstantmetėje mūsų tautos istorijoje.

Gyva tautos žaizda - mūsų pokario metų partizanų dainos. Pylėsi jų kaip iš kokio gausybės rago. Lyg būtų staiga pradėję jas kurti visi. Apdainuotas kiekvienas partizanų žygis, kiekviena netektis. Šios dainos - tai išverktos mūsų motinų, vyresniųjų seserų ašaros, išgyventas skausmas, širdgėla netekus sūnaus, brolio, mylimojo, vyro. Tai mūsų tėvų ir vyresniųjų brolių begalinė meilė Tėvynei, kai jie rinkosi geriau miškus tamsiuosius ("Reikėj iškeliauti į miškus tamsiuosius / Ir ten gyvenimą savo palydėt..."), žūtį negu vergavimą svetimiesiems. Be galo graudžios tos mūsų dainos, gal kaip ir didžioji dalis mūsų visos dainuojamosios tautosakos. Tačiau kiek jose meilės tautos sūnums, kritusiems nelygioje kovoje ("Buvai didvyris tu, bernužėli, / Dėl tavęs liūdi visa šalis..."), rūstaus kovos patoso ("Žuvo vyrai šeši, jiems vainikų nepins..."), karžygiškumo įprasminimo ("Tada pasviro jaunas Rytas / Kaip girių ažuolas puikus..."). Kartu kiek jose liaudiško paprastumo. Ne vienoje dainoje suskamba gaida, kad partizanų likimas negailestingas - teks žūti nuo galingesnio priešo kulną. Bet tai jie priima stoisškai, kaip lemties ženklą, kaip savo auką ant Tėvynės laisvės aukuro.

Tiesa, tos dainos ne visos buvo tokios liūdnos, skausmo palytėtos. Buvo ir jaunatviškai nerūpestingų, tiesiog valiūkauančių mirties akivaizdoje. Tai vis mūsų tautosakos neįkainojami turtai. Iš atminties jie pamažu sugrįžta į naują gyvenimą. Teisėtai sugrįžta mūsų tautos liaudies kūrybos lobynan. Ir, žinoma, laukia tyrinėtojų. Kaip ir šių dainų rinkėjų, kol dar vyresniosios kartos nenusinešė jų į Anapus.

O tiek dar jų primirštų, dažnai - ir visai užmirštų.

Taigi šis pokario partizanų dainų rinkinys tegul primena mano vaikystės balsinguosius Leipalingio apylinkių (Lazdijų r.) - Vilkininkų, Varnėnų, Taikūnų ir kitų aplinkinių kaimų - dainininkus, iš kurių vis pasiklausydamas išmokau šių dainų. Iš jų didžių krūtinių tais sunkiais ir žiauriais pokario metais besiliejusios melodijos ir šiandien skamba mano širdyje.

Ūžia, trankos griaustinis po šalį

Ūžia, trankos griaustinis po šalį,
Vėtros siaučia visu smarkumu.
Neužmiršk, kas esi, mielas broli,
Neužmiršk, kas lietuviui brangu.

Išėjau aš už tėviškės žemę,
Išėjau už gimtuosius namus.
Išėjau už rūtelių darželį
Ir už tai, kas lietuviui brangu.

Pavergė mūsų šalį azijatai,
Išteriojo šventuosius jausmus,
Išmindžiojo rūtelių darželį
Ir sudegino gimtus namus.

Žudyt tautą laukiniams padėjo
Lietuvos išgamos, slibinai.
Nepamirš jųjų darbo gynėjai,
Nepamirš Lietuva amžinai.

Neužmiršk, kraugery, savo tikslo,
Neužmiršk, kuriuo keliu eini.
Naikini, kas pastoja tau kelią,
Savo artimą nuolat skriaudi.

Neužmiršk, tauta, savo gynėjų,
Neužmiršk tų, kur guli kapuos,
Nes jie žino, už ką kraują liejo,
Žuvo jie, bet gyvi tarpe mūs.

Nors ir daug jų kapų jau užarta,
Juos maskuoja teroras žiaurus,
Bet pagerbs tuos kapus kartą kartos,
Sesės pins vis naujus vainikus.

Daug našlaičių, kad verkia tėvelių.
Jie nežino net jųjų kapų.

Daug mergaičių liko be bernelių,
Nebebus joms linksmų vakarų.

Nebemielas prabėgo gegužis,
Nebemiela šaltoji žiema.
Jos bernelis kapuose jau guli,
O Tėvynė dar vis nelaisva.

Bet neverk ir nustoki raudojus,
Greit vėl mūsų Tėvynė žydės.
Ir bernelį kitą pamylėjus,
Man sodinki ant kapo gėles.

Man bus gera gulėti žemelėj,
Kai ant kapo gėlelės žydės,
Ir mergaitė, kurią aš mylėjau,
Ašarėlėm kaskart jas palies.

Dar neseniai buvau mažytis

Dar neseniai buvau mažytis,
Supai mane, motule, tu.
Kaip greit prabėgo kūdikystė,
Dabar į mišką išeinu.

Tylėk, neverk, sena motule,
Nelaistyk ašarų gailių.
Ir tu, mergaite, neliūdėki,
Jei aš iš miško negrįšiu.

Jeigu norėsi pamatyti
Dar paskutinį kartą mane,
Ateik į miestą ir ant gatvės
Tai rasi gulintį mane.

Taršys vėjelis mano plaukus
Ir priešas spjaudys ant manęs.
Bet tu, mergaite, neliūdėki,
Kad jau atskyrė nuo tavęs.

Nepink vainiko man iš rožių,
Tik iš žalių eglių šakų.
Tai jos primins man žalią mišką
Ir veidus mylimų draugų.

Nepuoš sesutės mano kapo
Ir juodo kryžiaus nestatys.
Tik vėjas nešdams gelsvus lapus
Ant mano kapo nubarstys.

Jei į Tėvynę laisvė grįžtų,
Ir grįžtų laisvė su daina,
Tai gera būt gulėt kapuose,
Kada Tėvynė būt laisva.

Kad šunes kaulų nenešiotų,
Mama neverktų taip gailiai.

Liko lankos nešienautos

Liko lankos nešienautos,
Liko kloniai nearti.
Mūs gyvenimas sugriautas
Ir nameliai sugriauti.

Bet nemokam mes raudoti.
Vyrų ašaros - ugnis.
Lik sveika, brangioji motin,
Einam keršto kupini.

Ir išėjo narsūs vyrai
Pro siūbuojančius javus.
Eglių šakos prasiskyrė -
Miškas priglaudė savus.

Antrytojaus ruskiai ieško,
Aukštyn kojom kamara,
Bado kūgius ilga karčia -
Velnias žino - nebėra.

O Bruno ant kelmo tupi
Su primerkta akimi...
Tie ruskeliai ieško pupų,
Jie matyti alkani.

Ir paleido, papupeno
Po dvi saujas į tenai.
Liko ietys ir naganai,
Liko galvos ir skvernai.

Du pabėgę samprotauja:
- Tokio krašto nemačiau,
Kur kiekvienas krūmas šauna,
Jei prieisi tik arčiau.

Grižę skambina į miestą:
- Liko baloj aštuoni...
Reikia mašiną užvesti -
Bėga rusai tekini.

Rusai sėda į mašiną,
Trenkia šoferis duris...
Partizanas jungia miną
Naktį plento vidury.

Mašina uždusus kvarkia
Seno plento akmenim,
O mongolai prisimerkę
Uosto orą su šunim.

Spaudžia šoferis mašiną
Rusai rėkia: "Spausk sparčiau!"
Partizanas jungia miną:
Lėksit oru - bus greičiau.

... Susirinkę savo kaulus
Į mazgelį po kovos
Neškit Stalinui kaip kyši
Nuo tarybų Lietuvos.

Ir nunešę pasakykit:
- Gal dar, tėvai, nežinai
Kaip lietuvių liaudis tiki
Tavo penkmečio planais.

1995 m. liepos mėnesį padainavo Zigmas
Visockas (g. 1930 m.), gimęs Vilkininkų kaime,
dabar gyvenantis Varnėnuose.

Trypia juodbėrėlis prie rūtų darželio

Trypia juodbėrėlis prie rūtų darželio,
Trypia, nerimauja prie uosio tvoros.
Gal jisai suprato, kad jau paskutinį
Kartą jis atjojo lankyt mylimos.

Čia skambėjo dainos ir aidėjo juokas,
Veržėsi pro langą muzika švelni.
Kodėl šiandien tyli lūpos surakintos,
Skausmas širdį spaudžia, nors gamta graži?

Sidabru blizgėjo avižos rasotos
Ir melsvi šilkiniai žiedeliai linų.
Taip liūdnai dejavo pievoj tarp ramunių,
Nors žiogeliai mokė nuostabių dainų.

Dabar rausta rožės prie bestiklio lango,
Klausosi alyvos seserų maldos.
Ant pūslėtų rankų skamba broliams pančiai
Ir srovelėm kraujas liejas iš galvos.

Tvirtai surakintus Sibiran išvarė,
Žirgus pabalnotus pasiėmė sau.
Netekai tu brolio, mylimo bernelio,
Vien tik širdy skausmas, lietuvaite, tau.

Žaidė mėnesėlis uogomis šermukšnių
Tarp karpytų lapų geltonų klevų.
Prie mergaitės lovos blykčiojo žvakutė,
Verkė rudenėlis jos jaunų dienų.

Kasas gelsvos lino puošė vainikėlis,
Sužeistą krūtinę pridengė ranka.
Jos nekaltą širdį perskrodė du šūviai, -
Tai enkavedistų nekalta auka.

Galingasis vade, veski mus prie ginklo,
Jau mums nusibodo vergija žiauri.
Sąskaitą suvesim su enkavedistais,
Svetimtaučių saulė mums tokia blanki.

Pasigirdo šūvis pirmas partizanų,
Sužibo krūtinėj šviesesnė viltis.
Kad nebūtų šūvių, nekristų aukų tiek.
Drąsūs partizanai gyvais sumirgės.

Nustojo vėjelis pasakų klausytis.
Ant Milžino kapo ažuolas puikus.
Jis minėjo amžius praeities galingus.
Rauduoja likimas Lietuvos sunkus.

Sužeistas aš mirsiu ant tėvelio rankų,
Sesių apkabintas - nejausiu skausmų.
Toks čionai karstelis, rūtom apdabintas,
Nesunkus kapelis tėviškės laukų.

Auginai, močiute, naktį nemiegojai,
Mažąjį sūnelį kol užauginai.
Dabar, sengalvėle, rymai prie vartelių.
Jis žuvęs, bet kapo tu jo nežinai.

Šūviai sudrumstė tylą

Šūviai sudrumstė tylą
Kažkur toli, toli.
Kovoki, partizane,
Nes laisvę tu myli.

- Nors aš drąsiai kovojau,
Jų buvo dauguma.
Kulka mane pakirto,
Sudieu tau, Lietuva.

- Sudieu, tau brangi laisve,
Tavim nesidžiausiu.
Sudieu, graži mergaite,
Šiandieną aš mirsiu.

Štai guli jis ant gatvės,
Atskirtas nuo draugų.
Taip bjauriai išniekintas,
Net pažiūrėt baugu.

Pro šalį ėjo žmonės.
Visi į jį žiūrėj,
Kaip jaunas partizanas
Šalia gatvės gulėj.

Ko gi čia susirinko
Šita žmonių minia?
Gal jie nori paklausti,
Kas nužudė tave?

Kad jis kalbėt galėtų,
Tai jis pasakytų:
Nužudė azijatai
Iš tolimų rytų.

Daugiau jis neatlankys,
Nesakys, kad myliu.
Mergaite, tu priskinki
Ir atnešk jam gėlių.

Tu tas gėles sudėki
 Ant jo nuogos krūtinės,
 Prie kurios glaudė galvą
 Dukra brangios Tėvynės.

Išniekintą jo kūną
 Žmonės gėlėm nukloj,
 Kuris gyvybę savo
 Tėvynei paaukoj.

Stribai, kaip vilkų gauja,
 Draskė nuo jo gėles,
 Kurios buvo sudėtos,
 Karžygi, dėl tavęs.

Netinka tau šios gėlės,
 Nereikia tau žiedų,
 Nes tu esi banditas... -
 Ir spyrė su batu.

Gal kieta tau gulėti
 Ant gatvės mūšų čia?
 O gal Pūščia vilioja,
 Kur šlama paslapčia?

Neateis sena močiutė
 Sūnelio palydėt
 Ir mylima mergaitė
 Prie kapo paliūdėt.

Verkė sena močiutė
 Tolimam Sibire,
 O mylima mergaitė
 Daržely vakare.

Nepuoš sesutės kapo,
 Nes nieks jo nežinos.
 Kur guli partizanas,
 Vien tik žolė žaliuos.

Kai mes išėjom iš gimto sodžiaus

Kai mes išėjom iš gimto sodžiaus,
Priešai pastojo mums kelius.
Bet ne žudyti mes brolių ėjom,
Tik laisvėn skinti jiems takus.

Kaip gaila buvo palikti sodžių,
Mielą bakūžę ir draugus.
Bet mes išgirdom Tėvynės šauksmą,
Josios dejones ir skausmus.

Dar nepraslinko trys vargo metai,
Kai mes išėjom iš namų,
Krauju aplaistėm granito gatves,
Žaliąsias pievas ir kelius.

Jau sužaliavo mūsų Tėvynėj
Šakotos liepos ir klevai.
O mes išėjom Tėvynės ginti
Ir gal negrišim amžinai.

Mielas broliukai, miela sesute,
Jei rasit kapą kur miške,
Statykit kryžių, sodinkit rūtas, -
Atmink, už laisvę žuvom čia.

Padainuosim, draugai, mes dainele

Padainuosim, draugai, mes dainele
Apie pavergtą Tėvynę mūs.
Ši daina tai yra partizanų,
Kurie neša laisvę iš miškų.

Mus kankina slibinas raudonas,
Daug išplėšė kraujo ir aukų.
Į Altajaus Sibirą tolimą
Daug išvežė brolių lietuvių.

Mūs sesučių yra išdavikių,
Mes joms plaukus kirpsim naktimis.
Jos už bučkį bjauraus azijato
Savo brolių kalėjiman kiš.

Mūs brolių yra išdavikų, -
Stribo vardą jau žinai gerai.
Jis už butelį bjaurios degtinės
Tėvą motiną Altajun siųs.

Tai ne mūsų broliai ir sesutės, -
Išdavikai tai tik mūsų tautos.
Jiems gyvent tarp mūsų nėra vietos,
Jiems mirtis ateina iš miškų.

O miškai Lietuvos platieji! -
Tvirtos pilys brolių lietuvių.
Per miškus, per kalnus partizanai
Neša laisvę, mirtį jie kartu.

Neliūdėk, mergaite lietuvaite,
Kad bernelis toli miškuose.
Partizanai neparneš tau nieko:
Nei karolių, nei aukso žiedų.

Tie, kur žuvo, ir tie, kurie negrižta,
Lai gyvena mūsų širdyse.
Pastatysim gražų jiems paminklą -
Ne granito, bet gyvų aukų.

Atradę kapą pamiškėje,
Apkaišykit bijūno žiedais.
Motinėle sena prie ratelio
Prisimins maldoje juos dažnai.

Vienumoj, giružėj, sveikiniai tu rytą

Vienumoj, giružėj, sveikiniai tu rytą,
Vienumoj, be žodžių, šilo ošime.
Ko liūdnei dainuoja vakarais liepsnotais,
Savo liūdnoj dainoj kam mini mane?

Prisimink, mergaite, tą praeitą laiką,
Kai pas tavo ėjau sodo takeliu,
Ir tavo širdelė vien mane mylėjo,
Bet tu nežinojai, kad ta meilė žus.

Bet atėjo laikas, kai reikėjo skirtis,
Ir žiaurus likimas nedavė mylėt.
Reikėj iškeliauti į miškus tamsiuosius
Ir ten gyvenimą savo palydėt.

Man supylė kapą tarp aukštųjų medžių,
Aš guliu be karsto žemelėj šaltoj.
Niekados pasaulis nebebus man mielas
Ir tavo akutės manęs nevilios.

Ateik, mylimoji, tu prie mano kapo,
Ant jo pasodinki daug gražių gėlių.
Tai tu prisiminsi tą praeitą laiką,
Kai pas tavo ėjau sodo takeliu...

Jau kyla pilkas debesėlis

Jau kyla pilkas debesėlis,
 Sniegutis krinta pamažu,
 O būriui Vanagas kartoja,
 Kad rytoj rytą mūsų bus.

- Nereikia priešui pasiduoti,
 Reikia su juo narsiai kovot.
 O jeigu žūtų mūsų brolis,
 Jo vietoj turi šimtai stot.

Dar nepriėjom nei Merkinės -
 Iš būrio krito du draugai.
 - Pirmyn! - sušuko mūsų vadas. -
 Mes jiems atkeršysim už tai.

Kai tik įėjom į Merkinę,
 Padegėm lizdą kraugerių,
 Paėmėm keturis sribukus,
 Kurie žadėj kelią pastot.

Aplankėm gimnazijos rūmus,
 Kur mokos broliai, sesės mūs,
 Kur auga būsimi didvyriai,
 Kurie už ateitį kovos.

Aplankėm kapus partizanų,
 Nušautus piktų kraugerių.
 Kiekvienas klaupė ir bučiavo žemę:
 - Ilsėkis, broli, čia brangus.

Kai tik išėjom iš Merkinės,
 Mus pasitiko pulkų vadai.
 Kiekvienas spaudė baltą ranką
 Ir klausė, ar viskas gerai.

- Oi mielas, brangus, mūsų vade, -
 Atraportavo Gegužė, -
 Nėra Putino, Genovaičio,
 Nėra čia Siaubo, Milžino.

Jie krito, puldami Merkinę,
Tikėjos laisvės ir šviesos...
Mes uždainuosim jiems Laisvės himną.
Jo aidas skrenda per laukus.

Tyliąją naktį jauni partizanai

Tyliąją naktį jauni partizanai
Sau pastogę rado žaliajam pagirų.
Išvargę buvo, sau ramiai miegojo,
O sapne vaidenos ateitis graži.

Tačiau auštant rytui bunkerį apsupo
Žiaurūs sribukai, pikti kraugeriai,
Ir kulų lietu į namus paleido,
Ten, kur partizanai miegojo ramiai.

Jauni partizanai pabudo iš miego,
Žiūri -į mišką pastoti keliai.
- Čia pasilikti mums yra ne vieta,
Nes ugnyje skęsta jau šitie namai.

Su šypsena lūpų mirė partizanas,
Mirtį jis surado degančioj liepsnoje.
Ir jisai mirė mirtim partizano,
Neleido iš savęs jis pasityčiot.

Antras lyg paukštelis miško pusėn skrido,
Nors kulų lietus lijo taip smarkiai.
Mirdamas tarė: - Sudievu, Tėvyne,
Už tave žūstu jaunystėj žalioj.

Žiaurūs sribukai juokės ir tyčiojos:
- O tu, bandite, ką užkariavai?
Partizano lūpos negyvai šypsojos,
Akys užmerktos buvo amžinai.

Neaplankė tėvas nei sena močiutė,
Nei tas beržas, klevas, kur šalia namų.
Tiktai netoli raiboji gegutė
Tyliai užkukavo graudingu balsu.

Pačiame gegužy skleidės

Pačiame gegužy skleidės
Obelių žiedai,
Kai Kalniškėj mus užpuolė
Driskiai kraugeriai.

Apgulė Kalniškės mišką
Azijatai tie.
Vienas tikslas mums beliko -
Mirti ar laimėt.

Krito žalios eglių šakos,
Kulkos tarpe mūs.
Suvaitojo žalias miškas:
- Žūsit, broliai, jūs!..

Tu nuskriski, balandėli,
Į mano namus,
Pasakyk seniems tėveliams,
Kad negrįš sūnus.

Pasakyk mergelei jaunai,
Kad jau neateis
Jos mylimas bernužėlis
Vėlais vakarais.

Jūs mus laidot negalėsit,
Vien tik širdys verkt galės.
Išniekinti mūsų kūnai
Gatvėse gulės.

Nepalaidos azijatai
Mūs kapinyne,
Apleis kapą partizano
Dagiais, žolėmis.

Jie neleidžia, kad motulė
Prie kapo suklupt,
Apsiliejus ašarėlėm
Dievui maldą siųst.

Sese, pink vainiką žalią,
Neški paslapčia,
Broliui juodą medžio kryžių
Pastatyk nakčia.

Tu, lakštute, aplankyki
Kapą vakarais,
Suok dainelę liūdną, graudžią
Naktį ir rytais.

Merkinės mūšis

Penkioliką gruodžio
Ankstąjį rytelį
Būriai partizanų
Traukė į miestelį.

Per kalnus ir sniegą
Traukė jie Merkinėn
Už žūstančius brolius,
Už laisvę Tėvynės.

Ten Seirijų Siaubas
Kovėsi prie tilto.
Rusų bolševikų
Daugel kovoj krito.

- Valio! - suskambėjo,
- Merkinė jau mūsų!..
Narsus dzūkų vadas
Vanagas sušuko.

Veidus apšviesdama,
Saulutė tekėjo,
Putinas ir Siaubas
Krauju apsiliejo.

Ir liepsnos liežuviai
Padangę nudažė,
Ir sribukų lizdas
Vidur miesto degė.

Nemune upeli,
Mūsų upių tėve,
Pabudink sūnelius,
Kurie sniege miega.

Tu juos pavadinki,
Tyliai užliūliuoki,
Meiliai glamonėdams,

Jiems dainas dainuoki.
Jie kovoje krito
Kaip tikri didvyriai,
Už Lietuvą brangią,
Už laisvę Tėvynės.

Pūtē, putē šiaurys vējas

Pūtē, pūtē šiaurys vējas,
Laužē ažuolo šakas.
Užgrobē mus bolševikai,
Išsteriojo mūs šeimas.

Jau mašina privažiavo
Prie gimtųjų namelių.
O mes slapstomės miškuose,
Atskirti nuo tēvelių.

Motinēle sengalvēle,
Kam mane užauginai?
Kodēl nenešei upely,
Mažyčio nepaskandei?

Būčiau nardēs vandenēly,
Būčiau nardēs žuvele,
O dabar braidau kraujuose
Šaltam Sibiro krašte.

Duok duonutēs, duok pienelio,
Duok pienelio, duok saldaus...
Einam mudu į namelius -
Aš rankeles atšalau.

Mama paēmē sūnelį
Ant baltųjų rankelių,
O vaikelis gailiai verkē
Nuo šiaurēs šaltų vėjų.

Nepagailo išdavikui

Nepagailo išdavikui
Žalių tėviškės laukų.
Neužteko brolių kraujo,
Dar ieškoj naujų aukų.

Kai nakties šešėliai tamsūs
Dengti tėviškę pradėj,
Žiaurūs budeliai kaip žvėrys
Per Kalvelių kaimą ėjo.

Liūdnei ošė žalios pušys:
- Mielas broli, kur eini?
Nesutiks ten tavęs laimė,
Tik sutiks mirtis žiauri.

Ir sudrumstė nakties tylą
Automatai salvėmis.
Skrido aidas per Tėvynę
Šlavantėlio vilnimis.

Apsodink, miela sesute,
Žiedo kapą gėlėmis.
Tegul josios išsiskleidę
Vardą karžygio primins.

Saulutė leidžias vakaruose

Saulutė leidžias vakaruose,
Vaikšto mergaitė verkdamą.
Išėjo sena motinėle,
Ramino verkiančią dukrą:

- Neverk, dukra, neverk, jaunoji,
Ne vienas jis pasaulį yra.
Jis, būdavo, dažnai ateina,
O jei sugrįš, ir vėl ateis.

Jisai sugrįžo - pas ją vestuvės.
Jaunimas šoka sau linksmi.
O mylimoji, jį užmiršus,
Kitą bučiuoja aistringai.

Jisai sugrįžęs pas ją nueina:
- O mylimoji, ką padarei?
Sakei: "Sugrįžk, sugrįžk, brangusis!..
Dabar už kito išėjai.

O mylimas kulkosvaidėli,
Jau nebemieli mes čionai.
Einam atgal į žalią giružę,
Kur pasiliko mūs draugai.

Tenai, miškuose tarp žalių krūmų,
Paukšteliai mums linksmi čiulbės.
O tave, ginkle, geriau mylėsiu,
Nes tu tik vienas man likai.

Partizanų būrys pasibeldė į duris

Partizanų būrys pasibeldė į duris,
Pasibeldė į sodžiaus pirkutę.
Atidaro duris, džiaugiasi jo mylima:
- O, broliukai, pavargę ir sušalę!

Buvo naktis tyli, jie miegojo visi,
Tik mėnulis po debesis braidė.
Žiaurūs rusų sekliai, mūs Tėvynės rykliai,
Jie mums didelį pokylį rengė.

Pasigirdo kažkas, lyg patrankų ūžimas, -
Žiaurūs rusai apsupo tą kiemą.
Sudrebėjo namai, išbyrėjo langai,
O granatos praskyrė mums kelią.

Žuvo vyrai šeši, jiems vainikų nepins;
Kas nuskins partizanui rūtelę?
Juos ant gatvės parveš, šaltas vėjas bučiuos:
- O, broliukai, kovojo už laisvę visi!..

Neliūdėk, motule, kad sūnus padėjo

Neliūdėk, motule, kad sūnus padėjo
Galvą už Tėvynę nelygioj kovoj.
Tąsyk jo niekas, nieks nepagailėjo,
Niekino ir spardė gatvėj purvinoj.

Skausmas geležinis tavo širdį spaudė,
Ašaros perlinės puošė tau akis.
Vėjas gedulingą savo raudą gaudė,
Kur sūnelio kapas, nieks nepasakys.

Amžinoj kelionėj liūdnei palydėjo
Virš medžių pakilus mėnulio delčia.
Seserys žvaigždutės kapą jo nusėjo
Krištolo karoliais spindinčia rasa.

Tad neverk, motule, kad sūnelis krito
Už šviesesnę laisvę tėviškės brangios.
Tartum astro žiedas rudenį nuvyto,
Bet apie jo žygius ateitis dainuos.

Mėnulis tikras tėvas tau

Mėnulis tikras tėvas tau,
Mielas sūnau žydrinės,
Paukščių takais tu sugrįžai
Gint žūstančios Tėvynės.

Žvaigždėtą naktį ant pečių
Išskleidei parašiotą
Ir nusileidai pušyne
Žaliam žaliai lyg rūta.

Buvai nepaprastai drąsus,
Ilgėdavais kovoti,
Sakydavai: - Tik tam grįžau,
Kad save paaukoti.

Tik išdavikė drebulė
Koketiškai šlamėjo.
Jos sužavėtas užmigai, -
Tą priešas pastebėjo.

Kaip tikras vilkas grūmeis tu,
Kol šovinių turėjai.
Paskutinioju pats save
Tėvynei pažadėjai.

Laisvės ereliu neskraidysi
Nei šilko parašiotu.
Sesės, jei žinot kapą jo,
Prisėkit daug daug rūtų.

Verkė žvaigždėtoji naktis,
Aušrinė, eglės, kvajos.
Nebesulaukė laisvės jis,
Neišsipildė svajos.

Kai vakaras ramus atėjo

Kai vakaras ramus atėjo,
Saulutė leidos už kalnų,
Tada išėjo jaunas Rytas,
Tada išėjo iš namų.

Jis žengė per tamsius pušynus,
Jis brido per sniego pusnis,
Ir eidams sau tyliai galvojo,
Ką jis dar šiandien aplankys.

Priėjo žaliąją eglaitę
Ir lenkė galvą jis prie jos,
Bet jį sutiko tenai šūvis
Ir kulipka širdies karštos.

Tada pasviro jaunas Rytas,
Kaip girių ažuolas puikus.
Paliko jis kančioj Tėvynę,
Paliko ir kovoj draugus.

Eglaitė linko vainikavo
Geltonus plaukus ir akis.
O jis užmigęs dar sapnavo,
Kad jojo laukia čia mirtis.

Sudie, jauna graži mergaitė,
Sudie, žaluojantys miškai.
Sudie, graži žiemos dienele,
Ir jums, mieli kovos draugai.

... Išeik, palaimink Rytų šalį
Su tylia lūpose malda.
Sūnus atrado savo kelią
Ir nebegrįš jau niekada.

Ir rytas ūkanom aptrauktas

Ir rytas ūkanom aptrauktas,
Saulutė neaiškiai tekėj.
Ten, pagiry, prie seno kryžiaus,
Sunkus kulkosvaidis tratėj.

Daug žuvo niekšų išdavikų,
Daug krito budelių tautos.
Bet ir tavęs, sūnau, neapleido -
Gyvybės žydinčios jaunos.

Kaip aukštos liepos augalotos
Ir tu, sūneli, toks buvai.
Ir tėviškėj po žaliom vyšniom
Pačioj jaunystėje žuvai.

Nežydės vyšnios - žydės kriaušės,
Žydės ir obelys baltai.
Žydės ir liepos augalotos,
Kurias prie vartų sodinai.

Ir vėl baltai pražydo vyšnios,
Ir krenta jų žiedai balti.
- Motut, ko rymai prie vartelių?
Ko taip gailiai, gailiai verki?

- Gaila tavęs, sūnau vienturti,
Gaila, kad žuvusį radau.
Tik ačiū dangui ir žemelei,
Kad čia - ne gatvėje matau.

Pravirko tėviškės beržai

Pravirko tėviškės beržai,
Pravirko baltos ievos.
Kai mane varė iš namų,
Sudie kalbėjo pievos.

Prašiau aš sargą, maldavau,
Kad mane ten varytų,
Kur mano surištas rankas
Mergaitė pamatyti.

Kad mane vestų dar prie jos
Pro jos mažą trobelę,
Kad pamatyčiau aš dar jos,
Jos žydintį darželį.

Stovi mergaitė mylima,
Rankoj gėlėlė vysta,
Melsvi žiedeliai obelų
Ant garbanų jai krinta.

Sudie, mergaitė mylima,
Gražiai gėles auginki.
Prie obelies manęs nelauk
Ir ašarų nelieki.

Pervėrė širdį plieno kulkelė (Nemunui)

Pervėrė širdį plieno kulkelė,
Mirtis užmerkė žydras akis.
Buvai didvyris tu, bernužėli,
Dėl tavęs liūdi visa šalis.

Parvežė tave, kaip ažuolėlį,
O aplink tave kraujo klanai.
Neatėj lankyti nei motinėlė,
Nei tavo broliai narsūs arai.

Paguldė tave, kaip ažuolėlį,
Nieks nepapuošė grabo lentos.
Ir palaidojo į Nemunėlį,
Nes pagailėjo žemės šventos.

Kokios gražios naktys, naktys mėnesienos

Kokios gražios naktys, naktys mėnesienos!
Ir mėnulis šypsos taip liūdnai, liūdnai.
Man galvoje kyla tokios klaikios mintys:
Eisiu pažiūrėti, ką veikia jinai.

Einu lėtu žingsniu, eidamas galvoju,
Kad mūs meilė gesta kaip ryto aušra.
Aš žinau, kad kenčia ji dar sutemoje
Ir kad virkdo smuiką balta rankute.

Vos arčiau priėjęs, išgirdau aš raudą,
Raudą tylią, gaudžią virpančių stygų.
Ir žinau, kad liūdi ji dar vienumoje
Ir kiek ji praleido nemigo naktų.

- Tu rasi gražesnę už mane, mergaite,
Tu rasi geresnę negu aš esu.
Aš esu per prastas dėl tavęs, mergaite,
Todėl savo meilę tau ir gesinu.

Mums dabar beliko išvaduot Tėvynę,
Tau, sesute, rūtom puošti mūs kapus.

Beržai pasviro, šakas nuleido

Beržai pasviro, šakas nuleido
Nakties šešėliai tiesė sparnus.
Prie lango rymo jauna mergaitė,
Kad nebegrižta josios brangus.

Išbalęs veidas, įdubę akys,
Didelis skausmas josios širdy.
Ji prie kryželio per naktis klūpo,
Kad tik nežūtų jis kur mūšy.

Enkavedistai jį vakar gaudė,
Sibiro meškos tiesė nagus.
Bet nenukausit to partizano,
Nes mano mielas yra narsus.

Jisai sugrižo, kai aušo rytas,
Rausva pašvaiste dažės dangus.
Išbalęs veidas, nemigęs naktį -
Lemiamas žygis buvo sunkus.

Jis tylutėliai lange pabeldžia.
Iš didžio džiaugsmo sudreba ji.
Laimingai grįžęs, akis bučiuoja:
Ak, mylimoji, būsim laisvi ...

Oi, dalele sunkioji tu mano

Oi, dalele sunkioji tu mano,
Dalele sunki partizano,
Dien naktį tu mane kamuoji,
Dien naktį varguose vaitoju.

Skaistus mėnuo į dangų pakilo. -
Partizanas mergaitę pamilo.
Apie meilę mergaitei kalbėjo,
O jau rytą ant gatvės gulėjo.

Kai mūsų groja automatai,
Aplinkui tik skraido mirtis,
Prisimenu gimtąjį sodžią,
Mėlynas mergaitės akis.

Mus užjaučia tik tamsus miškas,
Paguodžia tik ryto rasa.
Už tave, Tėvyne Motule,
Sunki partizano dalia.

Miela dainele, ramink širdelę

Miela dainele, ramink širdelę
Daugiau brangusis neateis.
Užgeso akys pačioj jaunystėj,
Daugiau tavęs nebelankys.

Išėjo ginti brangios Tėvynės
Jaunas karžygis Lietuvos.
Drąsiai jis žuvo už tėviškėlę
Netoli gimtosios vietos.

Žiaurus likimas išskyrė širdis,
Beliko vien skaudi kančia.
Žiaurus plėšikas išplėšė meilę, -
Širdelė liko sužeista.

Kai sužydėjo melsvai alyvos,
Tada, brangusis, man tarei:
- Miela mergaite, mane mylėki,
Mūs meilė tęsis amžinai.

Dar nepraslinko nei vieni metai,
Atėjo ta liūdna diena:
Sukliko šūviai laisvam šilely,
Karžygis krito amžinai.

Brangus, nešiojai tu gražų vardą,
Gražiausio Liepos medelio.
Visad primins ji karžygį brangų,
Jo gražų vardą visados.

Kam eglės palinkot

Kam eglės palinkot
Žaliam pajūry? -
Kovoje palūžo
Draugai keturi.

Kam eglės apleidot
Žaliąsias šakas?
Gal apraudat kritusias
Laisvės aukas?

Sidabras ir Šaltis,
Ir Diemedis čia,
Ir Dobilas krito
Sunkioj kovoje.

Nelaukit, vaikeliai,
Tėvelis nesugrįš,
Veltui jūs jo lauksit
Pas gryčios duris.

Nelauk, mergužėle,
Bernelis neateis
Takeliais nuo miško
Vėlais vakarais.

Kai saulutė leidos
Toli už kalnų,
Kulkosvaidžiai sunkūs
Drebėj ties Traku.

Takelį ir smėlį
Nudažė krauju...

Pro mažą miestelį upelis tekėjo

Pro mažą miestelį upelis tekėjo,
Juo plaukė valtelė žvejų.
O tojoj valtelėj mergaitė sėdėjo
Ir laukė sugrižtančio jo.

Pro šalį praeidams, senelis paklausė:
- Mergaitė, ko sėdi viena?
Juk vakaras vėlus ir lietus linoja,
Mergaitė, ko sėdi viena?

- Nebarki, seneli, aš laukiu bernelio,
Sugrižtant iš darbo sunkaus.
- Nelauk, nesulauksi, nes tavo bernelis
Negrįš jau daugiau niekados.

Dirbtuvėj prie darbo čekistai sugavo,
Kai švito aušrelė šviesi...
Draugai už jį stojo, norėjo neduoti,
Bet jie neatstojo visi.

Ir pervėrė širdį jaunam jaunikaičiui,
Jis krito ant žemės šaltos.
Bet jo neužgeso viltis paskutinė:
Ar mirt, ar gyventi laisvai?

Ta vaga mes grįšim atgal į Tėvynę
Ir stosim prie darbo sunkaus...
Nors vakaras vėlus ir lietus linoja,
Mergaitė, ko sėdi viena?

Tylus buvo vakarėlis

Tylus buvo vakarėlis,
Tyli buvo ir naktis.
Stovi jauna mergužėlė
Pas kalėjimo duris.

- O jūs, durys geležinės,
Pasakykit paslapčia:
Mano mylimą bernelį
Vakar gal atvarė čia?

Durys nieko neatsakė,
Šalta, tyli geležis.
Alpsta širdis mergužėlės,
Kad kalėjime sėdi jis.

- Pasakykit jūs, tironai,
Už ką vežat į Rytus?
Ar už brolius partizanus?
Ar už gimtuosius namus?

- Už tai vežam į Sibirą.
Už tai vežam į Rytus,
Už broliukus partizanus
Ir už bunkerius tamsius.

Saulutė nusileido

Saulutė nusileido,
Užėjo vakarai,
O tėviškėlę brangią
Užvaldė ubagai.

Užėjo pikti rusai,
Išvaržė namelius,
O mus jaunos išvežė
Į tolimus kraštus.

Gailiai verkė lietuviai
Iš namų vežami,
Enkavedistai džiaugės
Jų turtus grobdami.

Pažvelk, pažvelk, lietuvi,
Į savo namelius,
Kaip rusai krauna turtus
Į savo vežimus.

Kai vežė į Sibirą
Vagonai užkalti,
Maži vaikeliai verkė
Nuo tėvų atskirti.

Atėjo azijatai
Po motinos langu
Ir klausė: "Motin, motin,
Kur yr tavo sūnus?"

Bet motina nesakė,
Neišdavė sūnaus.
Už tai per visą amžių
Sibiruje vergaus.

Nesidžiaukit, pikti rusai,
Per amžius taip nebus.
Išauš šviesi dienele -
Lietuvis laisvas bus.

Apie meilę šiandien nekalbėsime

Apie meilę šiandien nekalbėsime,
Šiandien verda darbas ir kova.
Žmogus žmogaus maudosi kraujuose.
Pavojų Tėvynė Lietuva.

Ir, mergaite, kurią aš mylėjau
Ir lankiau daržely su daina,
Pasakysiu, nors man tavęs gaila,
Pasilik ir lauk manęs viena.

Neik iš gryčios, vakarui atėjus,
Aš neateisiu liepų takeliu.
Tegul vėjai tau suglostys plaukus
Ir sakys už mane, kad myliu.

O kai kelsis laisvė apginkluota,
Bus laisva Tėvynė Lietuva,
Kvies mus visus į didžiausią puotą...
O dabar į mišką su daina.

Praverki langą į sodo pusę

Praverki langą į sodo pusę,
Pažvelk, kaip kvepia obels žiedai.
Gal suraminsi širdelę savo
Ir ant krūtinės bus kiek lengviau.

Aš nepaspėjau praverti lango,
Nepastebėjau obels žiedų,
Kai pasigirdo aistringi šūviai
Tarp žalių pievų, lygių laukų.

Pirmas Šermukšnis šoko pro langą.
Kulka pataikė jaunoj širdy.
Ištryškęs kraujas liejos ant žemės
Ir ant jurgino baltų žiedų.

Už ką man vargti, už ką kentėti?
Juk aš nekaltas tautos sūnus.
Aš nenorėjau priešui tarnauti,
Žudyt ir skriausti savo draugus.

Ateik, sesute, į žalią girią,
Tai ten kapelį mano rasi.
Uždėk rankutę ant smėlio kapo,
Gal ant krūtinės bus kiek lengviau.

Ateis pavasarėlis

Ateis pavasarėlis -
Gegutė užkukuos,
Tik mūs jauni broleliai
Dainelių nedainuos.

Išėj broliai į mišką,
Išėj laisvės ieškot,
Išėjo, kad būtų laisva
Šalėlėj Lietuvos.

Ne vienas jų išėjo, -
Išėjo jų šimtai.
O iš gimtų namelių
Beliko pelenai.

Kur sudegė gimtinė,
Nauja graži stovės,
Kur guli partizanai,
Bijūnai sužydės.

Maskvos žudikai žudo
Ir degina namus.
Bet patys toj ugnyje
Apsvilsite nagus.

Prisimenu, kai žaidė
Mūs didelis būrys,
O dabar jau beliko
Kur viens, kur du, kur trys.

Mes budeliams paliksim
Sausas eglių šakas.
Į šventąją žemelę
Jų niekas neužkas.

Augin tėvas sūnaitėlį

Augin tėvas sūnaitėlį
Ir užaugino.
Ir išleido į karužėlę,
Ir pražūdino.

Išėj tėvas su motinėle
Sūnelio ieškot.
Ir atrado girioj kapelį, -
Pradėjo raudot.

- Kelkis, kelkis, sūnaitėli,
Kelkis, pamigai.
Tavęs laukia tėvo dvarelis,
Juodbėri žirgai.

- Man nerūpi tėvo dvarelis,
Juodbėri žirgai,
Mane slegia siera žemelė
Ir šalti kapai.

Nepritrūko motinėlei
Ašarų gailių,
Tik pritrūko seserėlei
Rūtelių žalių.

Neliūdėk, miela giružėle,
Nes ateis laikai, -
Uždainuos tau linksmą dainelę
Lietuvos vaikai.

Mes partizanukai

Mes partizanukai,
Žalio miško vyrai.
Miškas mus globoja,
Už tai mes jį mylim.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia...
Miškas mus globoja,
Už tai mes jį mylim.

Miške yra uogų
Ir visokių grybų.
Tai geriausias maistas
Prie valdžios tarybų.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia...
Tai geriausias maistas
Prie valdžios tarybų.

Su grybais ir uogom
Mes nenuobodžiaujam,
Išeinam į kaimą -
Lašinukų gaunam.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia...
Išeinam į kaimą -
Lašinukų gaunam.

Saulė nusileido,
Mėnesėlis šviečia.
Jaunos mergužėlės
Mus užėti kviečia.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia...
Jaunos mergužėlės
Mus užėti kviečia.

Meiliai apkabina,
Į akis pažiūri,
Įdeda į krepšį
Padžiovintą sūrį.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia..
Įdeda į krepšį
Padžiovintą sūrį.

Mes enkavedistų
Drabužius nešiojam.
Kartais į miestelį
Ant žirgų nujojam.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia..
Kartais į miestelį
Ant žirgų nujojam.

Ant pečių šautuvas,
Rankoje naganas.
Niekas nepažino,
Kad tai partizanas.

Džium-tra-lia-lia, lia-lia,
Džium-tra-ly-lia, lia-lia..
Niekas nepažino,
Kad tai partizanas.

Ir gyveno dėdė partizanas

Ir gyveno dėdė partizanas.
Jis valdovas plačiųjų miškų.
Per miškus, per balas,
Šiandieną čia - rytojaus ten,
Per girių girių girias.

Cit, neverki, jauna mergužėle, -
Aš iš miško greitai sugrįšiu.
Per miškus, per balas,
Šiandieną čia - rytojaus ten,
Per girių girių girias.

Jeigu grįšiu jaunas nepražuvęs,
Tai tave, gražuole, paimsiu.
Per miškus, per balas,
Šiandieną čia - rytojaus ten,
Per girių girių girias.

Ir gyvensim mes tada laimingai,
Greitai baigsis kova kruvina.
Per miškus, per balas,
Šiandieną čia - rytojaus ten,
Per girių girių girias.

Graži tu mano, brangi Tėvyne

Graži tu mano, brangi Tėvyne,
Tave dabina žali miškai.
Mane mokino sena motutė
Gražių dainelių lietuviškų.

Čia puikūs slėniai tarp žalių girių,
Prie melsvų ežero bangų.
Tiktai nerami mano širdelė
Tolimoj šaly tarp svetimų.

Kažin ar grįšiu į gimtą sodžių?
Gal žūsiu tamsiuose miškuos?
Tenai, prie miško, prie žalių krūmų,
Mažą kapelį draugai supils.

Gal tik lakštutė liūdnu balseliu
Prie mano kapo sučiulbės,
O tas berželis, tas svyruonėlis,
Prie mano kapo amžiais liūdės.

Tu užgesai žibutėms žydint

Tu užgesai žibutėms žydint
Gelsvoms purienoms palaukiuos.
Ar nusibodo jaunos dienos,
Kad palikai savo draugus?

Tavo širdis ugnim liepsnojo -
Brangesnė už gyvenimą.
Baisių kančių tu bepabojai
Ir užgesai su šypsena.

Galbūt už tai tave mylėjau,
Kad tu mokėjai slėpt vargus,
Dėl kurių būčiau daug kentėjus. -
Tu buvai linksmas ir drąsus.

Užžels takai, kuriuos numynei,
Nubers juos obelų žiedai.
Pradings ir brangūs atminimai
Su brangiais laisvės pažadais.

Kryžius ilgai stovės prie kelio.
Šitą pakeisime kitu.
Jis liudys - čia tekėjo kraujas,
Pralietas brolių lietuvių.

Bet aš dar ilgai tavęs lauksiu,
Gal tyliais žingsniais sugrįši.
Arba sakyk, kur tave rasiu?
Kur tu mane pasiimsi?..

Mažame kambarėly

Mažame kambarėly
Prie tėvo ir mamos
Užaugo trys sūneliai,
Karžygiai Lietuvos.

Mylėjo juos tėvelis,
Mylėjo juos mama, -
Užvis labiau mylėjo
Sesutė jų jauna.

Tėvelis seną mamą
Išsivežė nakčia...
- Ar vagys, jūs nežinot,
Kad reiks išeit iš čia?

Gegutė vis kukavo
Ant šakelės vyšnios.
- Ar vargelį rokuoji?
Ar mirtį tu žinai?

- Ne vargelį rokuoju,
Tik mirtį aš žinau,
Kad žuvo jūsų brolis
Ir žuvo mylimas.

Ne vienas jis ten žuvo,
Su Jovaru draugu.
Ir šaltas šaltas kapas
Priglaudė juos abu.

Ateis pavasarėlis,
Gegutė užkukuos,
O mūs jauni broleliai
Dainelių nedainuos.

Atėjo šiltas pavasarėlis

Atėjo šiltas pavasarėlis,
O bernužėli, ko užgesai?
Gal nusibodo tėvynę ginti?
Ramiu miegelio ko užmigai?

Sniegulės tirpo nuo laukų,
Žibutės krovė melsvus žiedus,
O tuėjai mintu taku.

Veltuiėjai, veltui bijojai,
Veltui slapsteisi už skroblų.
Jau buvai išgamom parduotas,
Ir laukė budelis aukų.

Skroblelis mažas neužstojo
Nuo žiauraus budelio akių.
Ir priešas įtave paleido
Tūkstantį kulų žudančių.

Lietutis buvo tau už mamą
Ir plovė skaisčius veidelius.
Bet pasakyk, o Vargdienėli,
Kada sugrįši pas tėvelius.

Pritiko tau Vargdienio vardas,
Gal kad našlaitis tu buvai.
Gal kad iš visų brolių tarpo
Tu vargingiausiai gyvenai.

Miškuose, daubose, tarp kalnų ir uolų

Miškuose, daubose, tarp kalnų ir uolų, -
Tenai mes gyvenam linksmi.
Priešo mes nebijom, pakol maisto gaunam,
Audros mums nebaisios visai.

Laužą susikūrę, broliai kepam avį,
Kol mintis užėina pikta.
Kelias mums į šiaurę, pinigų mes gaunam,
Duoda dar ir žodį pana.

Na, tai ir uliokim, broleliai likimo,
Skirta mums gyvent neilgai.
Kai sniegas išduos mus, kilpoje užmigsim,
Daugiau nepuotausim linksmi.

Gyvenimas tuščias, nér džiaugsmo nei laimės,
Vien nusiminimas, kančia.
Na, tai ir uliokim, žaiskime be baimės,
O užsimiršimo gana.

Ūžė miškas, nuo vėjo šlamėjo

Ūžė miškas, nuo vėjo šlamėjo,
Vėtros laužė medelių šakas.
Pagiryje sargyboj stovėjo
Partizanas nuleidęs rankas.

Pasislėpęs tarp medžių šešėlių,
Prisiglaudęs prie medžio tyliai,
Jisai matė, kaip pamiške slenka
Enkavėdė dideli būriai.

Jisai matė jų žvėriškus veidus
Ir aštrius kaip erelio nagus.
Kietos, kruvinos Stalino rankos,
Kurios žudo Lietuvos vaikus.

Partizanas lietuvis nuliūdęs,
Susimąstęs, kodėl taip yra,
Kodėl lietuvis lietuvi žudo,
Kodėl niekas nesigaili, ne.

Ir kodėl atėjūnus pamilo
Išgamos, Lietuvos slibinai?
Neužmirš jųjų darbo gynėjai,
Neužmirš Lietuva amžinai.

Aš prisimenu, brolių ar tėvą
Stribų gauja nutvėrus žiauriai
Daužė galvą, pečius ir krūtinę,
Kol pradėjo silpnėti sąnariai.

Tai išmetę vėl gatvėj tyčiojos:
- Kelk, gana, Lietuva jau laisva.
Ko guli? Ar kovoti nenori?
Turbūt jau pavargai ir gana?...

Nors ir kenčiam, bet esam lietuviai.
Nors sunki partizano dalia...
Bet kada iškovosime laisvę,
Padėkos mums tada Lietuva.

Tą dieną liūdnai putė vėjai

Tą dieną liūdnai pūtė vėjai
Žemelė šalo pamažu.
Būrys kareivių keliu ėjo
O jaunas didvyris tarp jų.

Nors šaltis vis kaskart didėjo,
Jis ėjo vien su švarkeliu,
Rankas užnugaryje laikė -
Dar rusams buvo jo baisu.

Ėjo drąsiai iškėlęs galvą,
Nors daugel iškentė kančių.
Budeliai siuto iš pavydo -
Jis nerodė kančios žymių.

Ir nuvarė didvyrį jauną
Prie budelių dar žiauresnių.
O šie jį neteisingai teisė,
Sušaukė daugelį žmonių.

Žmonės, pamatę savo brolių
Taip iškankintą išgamų,
Nuleido akis ašarotas,
O širdys degė jiems skausmu.

Ir klausė išgamos bjauriausi:
- Ar tu pilietis Sąjungos?
Brangus didvyris jiems atsakė:
- Esu sūnus aš Lietuvos.

Sustaugė, kaip vilkai išalkę,
Teisėjas tapo net baises.
Suriko budeliai: - Sušaudyt!
O tavo veidas vis ramus.

- Sakyk, ko nori, tu dar kartą, -
Paklausė išgama rūsčiau.
Drąsiai skambėjo tavo balsas:
- Aš jūs malonių neprašau.

Ir susigėdo teroristai,
Nustebę tavo drąsumu.
Pasakė: - Mes dar apsvarstysim.
Išėjo dvelkdami krauju.

Oi koks išblyškęs tavo veidas!
Ant lūpų žaidžia šypsena.
Juokies, žiūrėdamas į minią,
Ir nežinai - gyvent ar ne.

Ir žiaurūs budeliai išvyksta,
Nuteisę tave taip kentėt:
Išvežt dvidešimt penkiems metams
Į šaltą Sibirą kalėt.

Oi keršys už kančias lietuviai,
Prisiekę keršyt už tave.
Ilgai skambės tavo drąsumas.
Tavim didžiuojas Lietuva.

Kai sušvilps traukinys Šeštokuose

Kai sušvilps traukinys Šeštokuose,
Tai bus ženklas, kad veža į Rytus.

Sudievu tau, senasis tėveli,
Nebalnosiu žirgelio vakarais.

Sudievu tau, sena motinėle,
Neveltui tu sūnelį auginai.

Sudievu tau, jauna mergužėle,
Nelankysiu gegužės vakarais.

Šią naktį gims mažasis Jėzus

Šią naktį gims mažasis Jėzus.
Jo laukia visa žmonija.
Dangus baltai papuošė žemę,
Kad ji būt skaisti ir nekalta.

Kelkis, brolau, skubėk Rarotų,
Kelias puikus, laukai balti.
Tu, būdavo, mažą Jėzulį
Dažnai lankydavai anksti.

Aš prarymojau visą naktį
Lange, tavęs belaukdama.
Šventų Kalėdų rytą tylų
Sudrumsčiau, gailiai verkdama.

Geriau kulka pervertų širdį
Negu žinia, tokia baisi:
Penki lavonai guli gatvėj,
Veidai pažįstami visi.

Oi, oi, Dievuli mano brangus,
Mūsų broliais gatves nukloj...

Tu nežvelki į rytų šalelę

Tu nežvelki į rytų šalelę
Aš tikrai sugrįšiu pas tave.
Mus pasveikins kaimo pievos žalios
Ir kukuos gegutė mums kleve.

Tu dainuoji, kad žirgeliai brolių
Balnelius vien tymo beparneš.
Ogi mes rytų šalelėj - toli
Už tave, Tėvynę ir namus.

Mes kovojam ten, toli, už laisvę,
Užu laisvę mūs šalies gimtos.
Tegul batai kruvino čekisto
Mūs šalies nemindžios niekados.

Kad sparnuotą žirgą aš turėčiau,
Tai iškilčiau aš virš debesų -
Į gimtinę - savo bakūžėlę
Tai nunešt mane jauna širdis.

Tyliam ramiam kambarėly

Tyliam ramiam kambarėly
Tylus vakars nedėlios.
Ir mėnulis toks nuliūdęs
Siuntė spindulius šviesos.

Jauna kalinė būdama,
Kartą saldžiai užmigau,
Saldų sapną sapnuodama,
Savo tėvelius mačiau.

Žiūriu, tokie žali sodai,
Paukšteliai čiulba linksmai.
O po juos seni tėveliai
Vaikšto ir verkia gailiai.

- Neverkit, seni tėveliai,
Verksmas nieko nepadės.
Jūsų dukra užrakinta,
Jūsų dukra kalinė.

Kas ten, kas ten sužvangėjo?
Gal kalėjimo sargai?
Mano širdis sudrebėjo,
Nes jau tardymą žinau.

Ir įėjo leitenantas,
Ir paklausė: - Ką žinai?..
Bet nepasakiau teisybės,
Kur slepiasi partizanai.

Mes tau duosim dešimt metų
Ir išvešime toli,
Ten, kur niekas negyvena,
Sibiro kalnai aukšti.

Atėjo vakaras į girią

Atėjo vakaras į girią,
Atėjo ilgesys pas mus.
Berželių šakos persiskyrė
Ir pučia vėjas nuo namų.

Prie laužo sėdi laisvės broliai,
Akis įsmeigę į liepsnas.
Tai vėl nuklysta miško toly,
Kovos ir nemigo dienas.

Pašoka kibirkštys į aukštį
Ir dingsta tamsoje staiga.
Tamsoj subunda girių paukščiai, -
Iš žygio grįžta trys draugai.

Plevenk, plevenk, miela liepsnele,
Ir su mumis drauge dainuok.
Į laisvę veda šitas kelias,
Į laimės kupinas dienas.

Atėjo vakaras į girią,
Veidai užsidegė ugnim.
Šviesa tamsoj mums kelią skiria.
Drąsiai mes žvelgiam ateitin.

Nuvyto baltos chrizantemos

Nuvyto baltos chrizantemos,
Nuvyto jų balti žiedai.
Užbertos smėliu žydros akys,
Pačiam žydėjime veidai.

Nors jūs palaidoti be karsto
Ir jūs kapai žiedų neskleis,
Sargyba aplankyti neleidžia
Ir širdies skausmo pasakyti.

Kentėt, širdie, tu nusipelnus,
Kad neatspėjai ateities.
Kovoti ir aš kartu norėjau
Ir užsistoti nuo mirties.

Būčiau užstojus jį nuo kulko,
Nuo kardo budelio žiauraus
Ir kankinės vainiką brangų
Užpelnius rožių amžinai.

Iš dainos Rimgaudui

Šviesioji saulutė jau leidos
Ir skendo žemelė tamsoj.
Pravirko mažytis vaikelis,
Išplėštas iš glėbio mamos.

O Rimgaudai, broli brangusis,
Tikėjaisi laisvės, šviesos.
Bet tavo skaisčioji dalužė
Tau suteikė naujas kančias.

Mes niekad tavęs neužmiršim,
Nei tavo gerosios širdies...
O Rimgaudai, broli brangusis,
Kaip šiandien tau ranką ištiest?

Stribai džiaugės gyvą suėmę,
Tikėjosi, gaus daug žinių.
Bet narsus lietuvis nebijo,
Nors daug teks kentėti kančių.

Išblyško tavo jaunas veidas

Išblyško tavo jaunas veidas,
Bet iškilminga šypsena
Tavęs ir tuomet neapleido,
Kai geso gyvybė jauna.

Šalia tavęs Lokelis miega,
Nušautas su tavim kartu.
Jūs pailsėkit minkštoj pievoj,
Nes veš ant akmenų kietų.

Juos nuprausė baltai lietutis,
Vėjelis nubučiaavo juos slapčia
Ir žadino tiek daug gegučių, -
Nelauk, negrįš jau jų kančia.

Šviesi saulutė tyliai leidos,
Lokelio tėvas patylom
Jiems pylė kapą balto smėlio
Ir laistė ašarom gailiom.

Raudojo gailiai pušynėliai,
Raudojo visa Lietuva.
Juos greit priglaus Dzūkijos smėlis.
Tebus ši žemė jums lengva!

Vakarą malonų rūkas dengia žemę

Vakarą malonų rūkas dengia žemę
Ir sodžius paskendęs žiedų gražumu.
Už raudono stalo budeliai susėdę,
Ruošė naują žygį niekšiškų darbų.

Nutilo lakštutė, kur linksmi čiulbėjo,
Ir visi užmerkė vargingas akis.
Tiktai nemiegojo budeliai tėvynės:
Prie kiekvienų vartų sargyba stovėj.

Grupėm susiskirstę, skirstėsi po kaimus.
Ar žinai, mergaite, mini ir tave?
Niekas nežinojo, tik saulė suprato
Ir pravirko gailiai, berdama rasas.

Vos pirmai aušrelei danguje sužibus,
Į duris pabeldžia budelis ranka.
Pasigirsta žiaurūs, bjaurūs, šlykštūs žodžiai:
- Visi areštuojami ir išvežami...

Pravirko tėvelis, pravirko mamytė,
Pravirko mergaitė, pindama kasas.
Pravirko ir beržas, pakelėj sodintas,
Pravirko darželis, berdamas rasas.

Dalelę kraudama, mergaitė rauduoja
Ir visokiais žodžiais budelius maldau:
- Bausmę dovanokit, viską atiduosiu...
- Nereikės prašyti - pats pasiimsiu.

- Sudievu, kiemeli, po kurį vaikščiojau,
Sudievu, varteliai, liekat atkelti,
Sudievu ir, berže, pakelėj sodintas,
Sudievu, darželi, paliktas varguos.

Sudievu, kaimynai, visi artimieji,
Dovanokit viską, kas buvo blogai.
Gal daugiau negrįšim, gal nesimatysim,
Nes budeliai veža ir gal amžinai.

Tik viena lakštutė dar ilgai čiulbėjo
Paskutinį kartą, vargdienėle, tau.

Ko jūs stovit nusimine

Ko jūs stovit nusimine,
 Žiūrit į mus?
 Ar jūs pirmą kartą matot
 Šituos svečius?
 Nebūkit nusimine,
 Kad aplanko jus miškiniai,
 Jie gerbia jus, jie gerbia jus.

Šeimininke, eik į kiemą,
 Tildyk šunis.
 Vesk į tvartą ar kamara
 Ir uždaryk.
 Kad šuneliai nesulotų
 Ir Jocys nesužinotų,
 Tai būt gerai, tai būt gerai.

Mergužėle lelijėle,
 Langus pridenk,
 Nors kaimynai ir neblogi,
 Vis tiek privenk.
 Nešk lašinių plaštakinių
 Ir dešrele pusmetrinę,
 Tai bus gerai, tai bus gerai.

Gal čia rasite kaimynų,
 Gal giminių,
 O jei ne, galėsit spręsti
 Iš mūsų veidų:
 Mes - žmonės ne plėšikai,
 Mes - žmonės katalikai,
 Tokie kaip ir jūs, tokie kaip ir jūs.

Ko atėjom, nesakysim -
 Galit nujaust:
 Kas ateina į nakvyne,
 Reikia priglaust.
 Mums nereikia nei matrasų,
 Atsigulti rasim patys,
 Kad ir ant šiaudų, kad ir ant šiaudų.

Dabar sužinojau, ko rūtų daržely

Dabar sužinojau, ko rūtų daržely
Kas rytas pravirksta rasa,
Ko jauna sesulė giružės kalnely
Takelį numynė basa.

Prabėgs nelaimingos tos liūdnosios dienos,
Tos nemigo naktys praeis. -
Mes tikim, kad kitas gegužis, gražesnis,
Kitokius lapus mums išskleis.

Taip greit nubangavo gyvenimas mano,
Nebėra linksmų vakarų.
Gyvenimo rūmai jau amžiams sugriuvo,
Aš vienas likau, be draugų.

O motina, motina, mano brangioji!
Už nemigo tavo naktis
Tu savo sodyboj sau vietos nerandi,
Ir amžiams praverksi akis.

Lai žydi bijūnai ir rūtos žaliuoja
Nebodamos vėjų šaltų.
Lietuvis kentėti ir vargti priprato
Ir žūti nuo ruso skriaudų.

Nerimstantis smuikas vėl verks sutemoje

Nerimstantis smuikas vėl verks sutemoje
Ir liesis žiogelių daina,
Bet tu nežinotai ir tu nežinosi,
Ko verkia motulė sena,

Žaliuojančiam kaime išaugo trys sūnūs,
Trys sūnūs tvirti ažuolai,
Išėjo į karą gint mūsų nuo priešų,
Kovojo už laisvę narsiai.

Raukšlėm išvagotas jos veidas nerimsta.
Ir veltui jiems laimę kuri.
Viens žuvo Radvilišky, antras Širvintuos,
O trečias - laisvam pajūry.

Vėl suksis ratelis vienlangėj lūšnelėj
Ir plauks tylūs žodžiai maldos.
Veltui lauks motulė prie klevo vartelių, -
Trys sūnūs negrįš niekados.

Alyvų šakos svyra

Alyvų šakos svyra
Ant vasaros pečių.
Kodėl pravirko žvyras
Mūs vieškelį plačių?

Pažadino iš miego
Beldimas į duris.
Kodėl tu nepabėgai
Pro šautuvų ugnis?

Vingiuoja raitos kelias.
Lietuvi, kur eini?
Ir pakelio smūtkelis
Palinko liūdesy.

Tau dvasią pakerėjo
Troškimas neramus.
Išlaisvinti norėjai
Paniekintus namus.

Už miško bunda rytas,
Čyrena vyturiai.
Geltonas smėlis krinta
Duobėn giliai, giliai.

Čia guolį tau paklojo,
Čia ošia pušynai.
Čionai kapuos sapnuoja
Didvyriai milžinai.

Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta

Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
Prabėgs mūsų dienos, gražioji jaunystė,
Širdy pasiliks vien skriauda.

Dievuli geriausias, už ką tiek kančių,
Kad draudžia Tėvynę mylėt?
Nejaugi mielosios, brangios Lietuvos
Neteks jau daugiau paregėt?

Gyvenimas slenka už plieninių grotų,
Bet jis nebe toks, nebe tas.
Visa Lietuva atsidūrė Sibire,
Ir kas ją į laisvę išves?

Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta,
O mes ar sugrįšim kada?
Tai kas mūsų dienos, tai kas mūs jaunystė,
Jei tėviškėj laisvės nėra.

Palinko liepa šalia kelio

Palinko liepa šalia kelio,
Pravirko motina sena:
- Sūneli, Tėvynė tave šaukia, -
Ir vėl laisva bus Lietuva.

Aš toli, toli iškeliausiu
Iš savo tėviškės mielos.
Mergaite, neliūski viena likus,
Aš vėl sugrįšiu pas tave.

Jau dunda žemė vakaruose,
Jau aušta rytas pro rūkus,
Tik gaila, kad žalioj jaunystėj
Man kapas papuoštas nebus.

Pavasaris laukais jau eina
Lakštutė čiulba vakarais.
Mergaite, papuoški mano kapą
Baltais akacijų žiedais.

Gal kaulai kur supus prie miško?
Gal kapo pėdsakų nebus?
O jei, brangioji, tu atrasi,
Tai pasimelsk ir už mane.

Atradus kapą, apsodinki
Baltais jurginiais prie galvos.
Tegu tau kalba, kad čia ilsis
Jaunas karžygis Lietuvos.

Aš buvau parimus tarp vartų darželio

Aš buvau parimus tarp vartų darželio,
Kai, paspaudęs ranką, tyliai išėjai.
Ašarom sidabro verkė rūtos žalios,
Verkė sutemoje skęsdami laukai.

Kas paklaus, kodėl tau ašaros taip byra?
Kas tau, sėjant rūtą, "padėk diev" sakys?
Kas akis manąsias atras lino žiede?
Kas gi, kas, oi kas gi širdį suramins?

Naujos staklės mėto šeivas ažuolines,
Baltos drobės riečias taip lengvai, lengvai.
Rankšluostin įausiu: "Lietuva Tėvynė.
Tu didvyrių žemė! Mes tavo vaikai!"

Ir kada žemelė bus nuo kraujo soti,
Ir kada sugrįši tu su žirgeliu,
Vandens tau atnešiu moliniam ąsoty,
Duosiu nusišluostyt rankšluoščiu dailiu.

Skauda širdį Lietuvos husarams

Skauda širdį Lietuvos husarams
Išvažiuojant iš Kauno šalies.
Ir visos Lietuvos mergužėlės
Tarkit mums paskutinį "sudie".

Nematysit Lietuvos husarų,
Vaikštinėjant Alėjos gatve.
Jei matysit, tai rusų kareivį,
Aprengta uniforma prasta.

Nematysit Lietuvos trispalvės,
Plevėsuojant Žaliajam kalne.
Negirdėsit skambaus Laisvės varpo,
Skambant Karo muziejaus bokšte.

Negirdėsit lietuviškų dainų,
Skambančių kaip gitaros balsai.
Jei girdėsit, tai rusiškas dainas,
Mūsų širdžiai visai svetimas.

Nematysit žygiuojant husarų,
Nedundės žemė nuo mūsų žirgų.
Rusai vietoje mūsų jodinės jau,
O mums teko likimas vergų.

Nematysit mergaitės husarų,
Jų Kaunas nesulauks niekados, -
Tik tada, kai trimitai vys rusus
Iš brangiosios Tėvynės Lietuvos.

Atlikęs pareigą Tėvynei

Atlikęs pareigą Tėvynei,
Kovų laukuose tu žuvai.
Nors mums į laisvę kelią skynei,
Nežinom mes, kas tu buvai.

Akių tau niekas neužspaudė,
Prie kapo neverkė sesuo. -
Kovų laukuos patrankos gaudė,
Raudėjo rūškanas ruduo.

Saulėto ryto nesulaukei,
Jaunas kary, tautos sūnau.
Tu užgesai, kai laisvė švito,
Laimėjai kovą, bet ne sau.

Atėję giminės prie kapo,
Nežino, kad tu čia esi.
Tau motina Tėvynė tapo,
O tavo broliais mes visi.

Tauta tau gražų vardą skyrė -
Nežinomu kariu tapai!
Garbė per amžius tau, didvyri,
Mirtim mums laisvę atpirkai!

Ten, kur ošia Dzūkijos pušynai

Ten, kur ošia Dzūkijos pušynai,
Kur vingiuoja Nemuno vaga,
Ten nuo amžių buvo mūs Tėvynė,
Ten nuo amžių buvo Lietuva.

Ten užaugau, kūdikiu bėgiojau,
Ten išmokau pergyvent kančias.
Tačiau mažas būdams nežinojau,
Kad Tėvynė manęs pasiges.

Vėjas švilpia, propeleriai kaukia,
Eskadrilė pakilo aukštai.
Melsvos akys sužibo pro kaukę:
- Sudie, žeme, ežerai, miškai.

Nebaisi mums kulkosvaidžių gadynė,
Nebauginą patrankų sviediniai.
Už Tėvynę, motiną brangiausią,
Guldo galvas broliai lietuviai.

Aš nuskrisiu viršum priešo miesto,
Kur skrajoja beribė mirtis.
Neapvilsiu eskadrilės vado:
Laukia priešo, laukia pražūtis.

Aš nuskrisiu į gimtą sodybą,
Kur gyvena motina sena.
Ir apsuksiu žiaurią mirties kilpą, -
Lai pamato ir mano mylima.

Žūsta vadas, žūsta generolas, -
Juos palydi karžygių pulkai.
O kai žūsta jaunas kareivėlis, -
Jį palydi tik lakštučių balsai.

Ak, Tėvyne numylėta

Ak, Tėvyne numylėta,
Ak, Tėvyne, tu graži!
Taip vilioji paslaptinai,
Rodos, verksim kaip maži.

Nevilioki mūs, Tėvyne,
Nebegrįšime ilgai.
Tau palikom vyturėlius,
Su jais linksmesni vargai.

Tau dar liko žalios girios,
Kalvos, gojai ir šilai.
Tau gaudžiom dainom sesutė
Sodžių linksmina vėlai.

Nebegirdim žiogo smuiko
Sidabrinėj rugienoj.
Nebegrįšime Tėvynėn,
Mes šalelėj jau tavoj.

Nebetaršom mes sutemus
Švelniai mylimos plaukų.
Ak, kaip sunku be Tėvynės,
Be sesučių, be draugų.

Mus pamirš draugai, sesutė
Ir mergaitė mylima.
Tėviškėle, neužmirški,
Mes sugrįšim į tave.

Kur lygus laukai šiapus Nerio

Kur lygūs laukai šiapus Nerio,
Kur patrankos daužo krantus,
Žygiuoja kareivis per smėlį,
Palikęs tėvelių namus.

Namuose jo laukia mergelė
Ir liūdi, nuleidus akis.
Ir laukia kas vakaras rytas,
Kada mylimasis sugrįš.

Bet jis nebegrįžta nuo Nerio,
Nuo Nerio smėlėtų krantų.
Gal kitą jis ten pamylėjo,
Gal jam ten gyventi smagu.

Ir eina kareivis per smėlį,
Ir saulė bučiuoja karštai.
Ir niekas daugiau jo nelydi,
Kaip tiktai smėlėti krantai.

Prisirinkau nuo tavo kapo

Prisirinkau nuo tavo kapo
Rudens priplėšytų žiedų,
O jie tyliai širdy prašneko,
Rodos, būtum prašnekęs tu.

Tie žiedai amžino troškimo
Palaidoti dar ne laiku.
Gegutė guodė ir užkimo,
Nuskrido miško vainiku.

Tu išėjai, ir jau negrįši,
Ir lino akys nežydės.
O leisk, brangus, nuo tavo kapo
Surinkt vidurnakčio žvaigždes.

Tu išėjai, ir tavo kelias
Per amžius gėlėmis žydės.
Palinkus diamedžio šakelė
Tau apie laisvę pašnabždės.

Palinko diamedžio šakelės,
Medinis kryžius tarpe jų.
Tėvynė, rodosi, jau kelias.
Gal keltumeis gyvent ir tu?

Karan kai gaudė vyrus..

Kaip šiandien pamenu, buvo be galo rami 1944-ųjų rugsėjo diena. Akinančiai švietė dar gana šilta rudens saulė. Ražienų plotai driekėsi aprazgyti tūkstančiais voratinklų. Buvo popietė. Ir staiga į tą rudens idiliją kaip koksai viesulas įsiveržė automatų tratėjimas. Kažkur toliau sukalo kulkosvaidis. Poškėjo šautuvai. Išgąstingai atsitiesėme nuo bulvių vagų: už kokio puskilometro nuo mūsų kalvelėmis bėgo žmogus. Po kurio laiko pasirodė jį besiveją kareiviai. Jie ir tratino iš visų ginklų. Dabar, kur tik žvelgėme, kur tik mūsų akys siekė, - visur kareiviai. Užplūdo, užplaukė it koksai amaras. Ropojo jie kalvomis ir slinko slėniais. Vienas greta kito, vienas paskui kitą...

Tėvai tuoj pat metė kasę bulves. Paskubomis, vis pasižvalgydami parsivežė prikrautus maišus. Ir tik dabar, jau nebeatsimenu iš kur, atskubėjo kraupi žinia:

- Gaudo vyrus!..

"Gaudo vyrus!.." - kaip koksai šiurpus aidas išsklido po visas kaimo sodybas. Atsikartojo lyg neišvengiama nelaimė didelio ir mažo, vyro ir moters širdyse, nes ji lietė visus.

- Žiūrėkite, jau varosi...

Visi supuolėme prie langų. Pievomis slinko būrys kareivių. Tarp jų kaip koks nusikaltėlis, laikydamas rankas už nugaros, ėjo netolimas mūsų kaimynas. Vakare išgirdome, kad prie plūgo, beariantį dirvą, suėmė kitą kaimyną. Yra ir daugiau areštuotų. O ši žinia ne tik paslaptinga, bet ir intriguojanti: artimiausias mūsų kaimynas tiesiog ištrūko iš kareivių nagų. Kareiviai jį užklupo namuose. Įsakė rengtis. Šmirinėja jis šen, šmirinėja ten - ieško drabužių. Tik netikėtai pašmakšt į priemenę, motina iš paskos. Užrėmė duris. Kol kareiviai išsiveržė, sūnaus nei kvapo. Kaip kamparas išgaravo. Kiek beieškojo, ką

motinai bedarė - sūnaus nėra!

O naktį kareiviai įsiveržė ir į mūsų namus. Daug kareivių. Apstojo ratu tirtantį iš baimės tėvą. "Dokumentus!" - pareikalavo rusiškai. Tėvas atnešė savo lietuvišką pasą. Matyt, anie nelabai susigaudė, kur ir ką skaityti, tad tėvą vėl klausia: "Kiek tau metų?" - "Daugiau kaip penkiasdešimt", - atsako tėvas, kiek pramokęs rusiškai dar caro laikų mokykloje. Jo amžių tarsi patvirtina vešli juoda barzda, net užsirietę ūsai. (Tebuvo keturiasdešimt treji). Kareiviai išėjo.

Taip vyko vyrų "mobilizacija" į sovietinę kariuomenę. Bent tokią aš prisimenu Dzūkijoje, Leipalingio apylinkėse. Vyrai gaudavo ir šaukimus. Vieniėjo į miškus partizanauti, kiti širdgėlos surakintomis širdimis - į karinius komisariatų. Trečio kelio nebuvo. Sovietiniai istorikai skelbė, kad į raudonąją armiją įsijungė apie 200 tūkstančių Lietuvos vyrų. Kiti šį skaičių sumažino iki 108 tūkstančių. Kas dabar pasakys, kiek jų iš tikrųjų buvo, kiek jų išėjo savo noru, o kiek buvo paimtų jėga, kaip kad tie mūsų kaimynai. Dar daugiau. Iš tų, kurie buvo priversti svetimiesiems tarnauti, nemažai suspėjo paguldyti galvas Vakarų ir Rytų frontuose. Kiek jų žuvo? Apie tai sovietiniai istorikai tylėjo. Nes "vargu ar buvo labiau beprasmiškų mirčių negu tų prievarta mobilizuotų jaunuolių, kurie krito tarnaudami vieno žiauraus diktatoriaus kariuomenėje kovoje su kitu, ne mažiau bjauriu tiranu" (Kęstutis K.Grinius).

Baigėsi karas, ir kurį laiką Lietuvoje jaunimo į sovietų kariuomenę nešaukė. Tačiau atėjo 1950-ųjų pavasaris. Buvo kaip tik Verbų sekmadienis. Į Leipalingį sugužėjo daugybė žmonių. Veidus ženklino baisus nerimas. Jo prasmę supratau, kai pasirodė du sunkvežimiai, o gal ir daugiau, prigrūsti stovinčių jaunų vyrų. Vos tik sunkvežimiai vėl pajudėjo, išsiveržė moterų ašaros, kraupus klyksmas, iš sielvarto

buvo laužomos rankos. Ir čia pat iš vyriškų krūtinų pasklido graudi dzūkų daina:

Kai sušvilps traukinys Šeštokuose,
Tai bus ženklas, kad veža į Rytus...

Žmonės jau buvo patyrę, jau žinojo, ką reiškia Šiaurė, Uralas, Sibiras, Kaukazas. Baimę, dar didesnę, matyt, kėlė ir tasai priešiškas nusiteikimas, kad tarnauti reikia svetur ir svetimiesiems, tiems, kurie gimtojoje žemėje persekioja, tremia, žudo tavo tėvus, brolius, seseris, kaimynus.

Sunkiai vyrai rinkosi kelią. Sunkiai narpliojo gyvenimo ir mirties klausimą. Dažniausiai vienaip ar kitaip pasielgdavo - kaip jiems sakė sąžinė, kokia buvo jų tiesa, patriotiškumas, o kartais ir verčiami aplinkybių, kurios padiktuodavo ir savo nusistatymui priešingus sprendimus.

... Motina išaugino du sūnus. Vyresnysis jau partizanavo. Atėjo šaukimas į kariuomenę jaunėliui. Kiek svarstymų, abejonių, kaip pasielgti. Buvo tariamasi, kaip vėliau žmonės pasakojo, net su partizanų vadais. Ar ne per sunki būtų motinai lemtis, jeigu žūtį pasirinktų ir antrasis sūnus? "Eiti". Kai sugrįš atostogų ir jeigu bus palankios sąlygos, į miškus išeis ir jaunesnysis. Kai pargrįžo, brolis jau buvo žuvęs. Vėl tartasi su partizanais. Kas žino, kokia buvo jų kalba, bet po atostogų jaunesnysis prisistatė į savo karinį dalinį. Nežinau, ar laimingas buvo šitas žmogus, taip išsaugojęs savo gyvybę. Žinau tik viena, kad jis vėliau be saiko gėrė: gal jis taip marino savo sąžinės priekaištą, kad neįvykdė pareigos Tėvynei, o gal taip gramzdino užmarštin savo brolio ir draugų žūtį?

Oi, kaip nelengva buvo skirtis su artimaisiais, draugais, tėviške, Lietuva ir išvykti nežinia kur, iš kur galima ir nesugrįžti. Baugino ir rusų kalbos nemokėjimas. Juk kiti, sugrįžę

net ir po kelerių metų tarnybos, prastai ja kalbėjo. Jie, tie kaimo bernužėliai, dažniausiai buvo tebaigę pradinės mokyklas Lietuvos ar vokiečių laikais ir rusiškai nesimokę. Bet ėjo vyrai į kariuomenę, manydami, kad taip išgelbės save ir savo artimuosius nuo represijų ir tremties. Išgelbės pagaliau savo gyvenimus.

Niekas jų už tai nesmerkė, niekas nevadino išdavikais ar pardavikais. Greičiau, žvelgė į juos su užuojauta, gailesčiu, o kartu ir viltimi, kad pamatys po kelerių metų sveikus ir gyvus. Išeinančiųjų tėvus, artimuosius iki beprotybės varė viena mintis: "O jeigu karas?..." Jisai, visi kalbėjo, kybo tarsi ant plauko. Kas bus tada su jų vaikais, tarnaujančiais toli tarp svetimųjų?

Tasai tėvynės praradimo skausmas, širdgėla, gimtųjų namų ir artimųjų ilgesys, sudužusios pačios gražiausios jaunystės svajonės, svetima ir atšiauri aplinka atsikartojo ir pokario metais sukurtose dainose. Tokių dainų ne tiek daug, bet jų buvo. Jų negalima užmiršti, nes ir jose įamžinta mūsų vyresniųjų brolių ir tėvų dalia.

Ateis rudenėlis,
Šalta žiemužėlė. -
Tai bus nuliūdimas -
Naujokų ėmimas.

Gailiai verkė tėvas,
Gailiai motinėlė,
O dar gailiau verkė
Jauna mergužėlė, -

dainavo dzūkų jaunimas ir senąsias, ir naująsias rekrūtų dainas. Po kaimus ir sodybas šios dainos skambėjo kartu su partizanų ir tremtinių dainomis. Nes prievarta padaryto imperijos kareivėliais Lietuvos jaunimo likimas jautriai buvo užgavęs visų mūsų tėvynainių širdis.

Ko, kareivi, stovi

- Ko, kareivi, stovi,
Nusiminęs tyli?
Gal Tėvynės gaila?
O gal jos nemyli?

- Ten toli - Pietuose
Tėviškė manoji
Nusiminus kenčia,
Kraujuose vaitoja.

Ten močiutė rauda
Vakaro žarose,
Ten sesutė laukia
Grįžtant sutemose.

Jeigu aš galėčiau,
Tėviškėn sugrįžčiau,
Motiną paguosčiau,
Sesę nuraminčiau.

Bet neteks varguoliui
Tėviškėn sugrįžti,
Motiną paguosti,
Sesę nuraminti.

Jis paliks prie marių
Vienas be paguodos,
Jam krūtinę plėšys
Skausmas šaltas, juodas.

Jam nereikia laimės,
Nereikia paguodos,
Jeigu ir tėvynėj
Toks pat skausmas juodas.

Žiauriai marios ūžia,
Žuvėdros dejuoja.
Dainą, pilną skausmo,
Kareivis dainuoja.

Išaušo gražus, šiltas rytelis

Išaušo gražus,
Šiltas rytelis.
Veža naujokus
Iš tėviškėlės.

Neik, o dar palik,
Ar čia negražu?
Neišaik karan.
Nepalik tėvų.

Suoks lakštingalos
Soduose linksmi.
Bet tu išėjai
Ir jų neklausai.

Neik, o dar palik,
Ar čia negražu?
Neišaik karan.
Nepalik tėvų.

Grįš ir vėl žydės
Vasara graži.
Bet tu išėjai
Ir jau negrįši.

Neik, o dar palik,
Ar čia negražu?
Neišaik karan.
Nepalik tėvų.

Ar negaila tau
Tėviškės brangios,
Kurios nematysi
Gal jau niekadose?

Neik, o dar palik,
Ar čia negražu?
Neišaik karan.
Nepalik tėvų.

Išēini niūrus,
Liūdnas, neramus.
Palieki namus
Ir senus tėvus.

Neik, o dar palik,
Ar čia negražu?
Neišaik karan.
Nepalik tėvų.

Išeisiu vieškeliu plačiu

Išeisiu vieškeliu plačiu,
Išeisiu ir negrišiu.
Žydės žibutės mėlynai,
Bet aš jų nematysiu.

O tas dulkėtas traukinys
Toli jau nukeliavo,
Ir nematysiu, motule,
Tų pievų, kur žaliavo.
O kad sustotų traukinys
Lietuviškoj žemelėj,
Aš parašyčiau laiškėlį
Savo jaunai mergelei.

Aš paprašyčiau tėvelius,
Kad jie gailiai neverktų,
O savo jaunos mergelės,
Kad kitų nemylėtų.

Kai aš išeisiu iš namų,
Tai sužydės vosilkos.
Tada, brangioji, be manęs
Dienelės bus tau ilgos.

Aš pasiklausčiau žvaigždelės,
Gal ji man pasakytų,
Į kur šalelė Lietuvos,
Kad josios nematyti.

Sudie, jaunime Lietuvos!
Linkiu tau uliavoti,
O aš jaunutis išeinu
Sunkių ginklų nešioti.

Ir palydėki tu mane
Ligi vagono durų,
Ir atsisveikinki mane,
Kaipo Lietuvos sūnų.

Dažnai dar vaidenas Tėvynė

Dažnai dar vaidenas Tėvynė,
Šilojų berželiai balti,
Brangioji gimtinė paplentėj,
Vosilkų žiedai nekalti.

Ir žvilgsniu giliu, beprasmingu
Skrajoju virš jūros tiktai.
O bangos ras tėviškės skundą:
Į akmenis šneka piktai.

Ten, temstančioj gryčioj, prie lango
Sesulė parimo basa.
Ilgai, dar ilgai ji niūnuoja,
Kol skruostus suvilgo rasa.

Kai papučia vėjai nuo jūros,
Šiaurys nuo Uralo kalnų,
Mums primena brolius, atskirtus
Toli nuo gimtinės namų.

Sniegules nešios šaltas vėjas,
Langelį baltai išrašys.
O broliui, sesutei ir mamai
Kareivis laiškelį rašys.

Oi užkite, bangos putotos!
Daužykit granito krantus,
Pakolei pietinis vėjelis
Geresnę dalelę atpus.

Saulėlydį rausvą lydėjo

Saulėlydį rausvą lydėjo
Begęsdamos akys karių.
Prieš mirtį dar kartą girdėjau
Ošimą berželių žalių.

Laiškai dar nebaigti rašyti
Ir meilė nebaigta mylėt.
Lavonai krauju apšlakstyti
Palieka žemelėję gulėt.

Mergaitė, ar kas tu bebūtum,
Ateik ir pažvelk į akis,
Suvilgyk sukruvintas lūpas.
Gal jis tau "sudie" pasakys.

Ir mirdamas prašė kareivis
Dauboje prie kieto akmens:
- Ateik, o graži lietuvaite,
Atnešk nors lašelį vandens.

Sustaugė vidurnaktį šunes,
Sudrumsdami tylą rudens.
Tik mirštančiam broliui lietuviui
Neatnešė niekas vandens.

- Gelsvųjų kasų nenukirpki,
Širdies neatiduok svetimam.
Tik dainą dainuoki lietuviui,
Dėl laisvės lietuviui jaunam.

Užmigo jis miško pakrantėj,
Bučiavo jį ryto rasa.
Tiktai nebučiavo šviesiaplaukė
Aukštaičio ar dzūko dukra.

- Sudie tau, sraunus Nemunėli,
Sudie ir smėlėti krantai.
Sudie ir senieji tėveliai,
Kuriuos palikau neseniai.

Miglotas rytas, tankus pušynas

Miglotas rytas, tankus pušynas,
Guli kareivis šile vos gyvas.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Guli kareivis šile vos gyvas.

O šalia stovi jauna mergelė,
Rankoje laiko šilko skarelę.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Rankoje laiko šilko skarelę.

Rankoje laiko šilko skarelę,
Nori surišti broliui galvelę.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Nori surišti broliui galvelę.

Nori surišti broliui galvelę,
Kad neskaudėtų jam per naktelę.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Kad neskaudėtų jam per naktelę.

Oi, kareivėli, ką sugalvojai,
Kad į pušyną mirti atjojai.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Kad į pušyną mirti atjojai.

Pučia vėjelis iš ano krašto,
Neša vainiką žuvusiam kariui.
Džium-tra-lia-lia-lia, džium-tra-lia-lia-lia
Neša vainiką žuvusiam kariui.

Kai aš augau pas tėvelį

Kai aš augau pas tėvelį,
Jokio vargo nemačiau,
Tiktai šėriau bėrą žirgą,
Sau širdelę raminau.

Nusišėręs bėrą žirgą,
Šveičiau plieno kardelį,
Ašarėlėm numazgojau
Savo skaistų veidelį.

Sudie, senas tėvužėli,
Paduok plieno kardelį.
Sudie, sena motinėle,
Laimink savo sūnelį.

Bernužėlis per tris dienas
Nukeliavo ant vainos.
Rašė laišką pirmutinį
Dėl mergaitės mylimos.

Šitas laiškas pirmutinis,
Mergužėle, dėl tavęs.
Parašyki tu man antrą
Dėl mūs meilės amžinos.

O po trijų vargo metų
Grįžo jaunas nuo vainos.
Ėjo rūtelių darželin
Lankyt savo mylimos.

Žiūri, kapas, juodas kryžius,
Parašytas vardas jos.
Ir apalpo jauna širdis:
Nėr mergaitės mylimos.

Toks pats tolimas kelias, dulkėtas

Toks pats tolimas kelias, dulkėtas,
Pakelėje svyruokliai beržai.
Pasakyk, pasakyk, mėlynake,
Ko taip greitai mane užmiršai?

Jeigu viskas mažai pasikeitę,
Kodėl tu - veidmainė, pasakyk?
Tu, kadais, dėl manęs krovei kraitį
Ir kasas man liepei susagstyt.

Aš grįžau, prie vartelių sustojau:
Kur mergaitė, kurią aš myliu?
Ji, tikriausia, prie kario milinės
Skina puokštę gražiausių gėlių.

Ir tikėjau, kai tu man kalbėjai,
Kad milinė tau kario brangi,
Kad jurgino gražiausį žiedelį
Man sugrįžus nuskinti turi.

Štai gonkelės, vijokliais apaugę,
Kur kadaise svajojom abu.
Ir lyg audros pabūgęs klajoklis
Kuo skubiausiai į vidų skubu.

Bet, deja, agronomą kolūkio
Pamylėjo mergaitė mana.
Agronomas man ištiesė ranką:
- Būk pažįstamas, mano žmona.

Nepavydžiu jums meilės nei lašo,
Tik kasas kam gelsvas nukirpai?
Meilės niekad kareivis neprašo,
Atminimų man daug palikai.

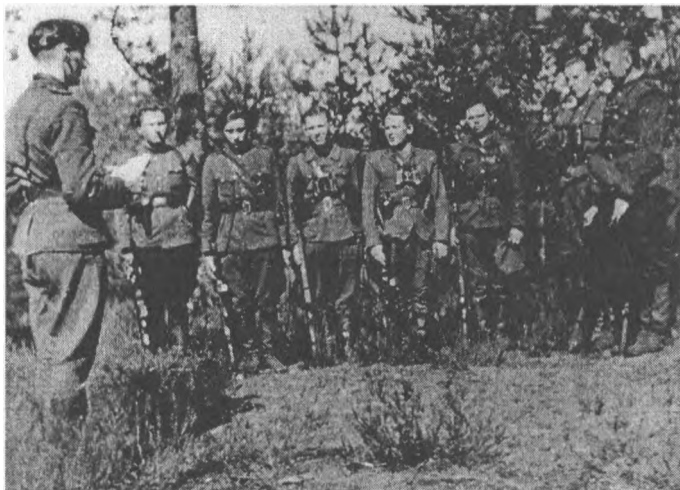
Ir myliu aš tave, miela drauge,
Su kasom ir nevaidmaine.
Bet kodėl tu mylėti nemoki?
Kam sakei, kad mylėsi mane?

Prie beržų dažnai nuotrauką tavo
Su berželių žalių vainiku

Mėnesėliui parodyt skubu.

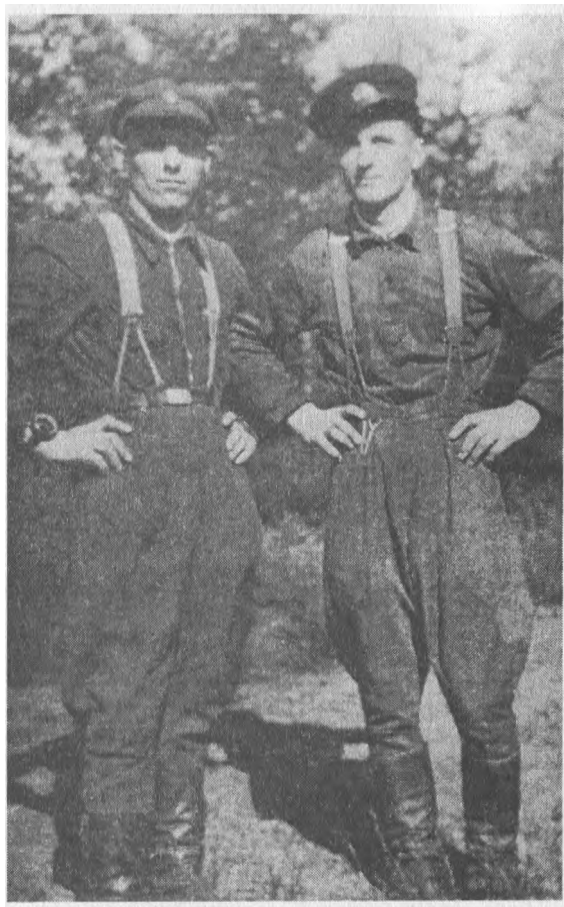
Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Vytenio tėvūnijos (Pūščios) partizanai. Antroje eilėje trečias iš kairės - tėvūnijos vadas Liepa - Jurgis Ptakauskas

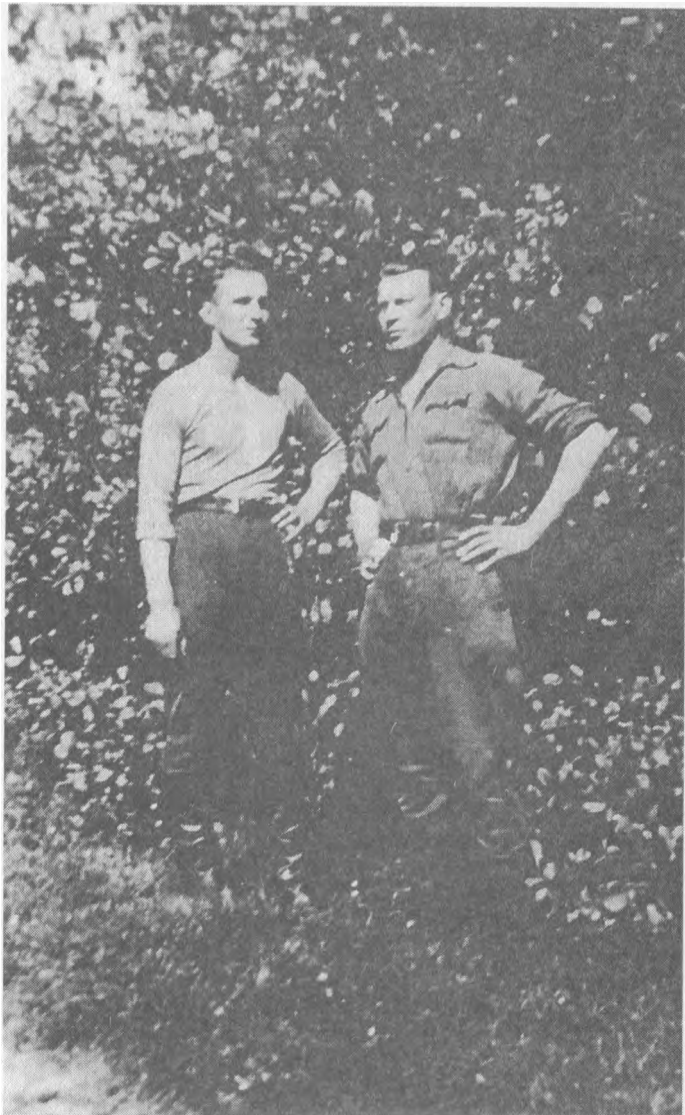
Vytenio grupės partizanų Jūreivio - Jono Kvedaravičiaus (pirmas iš dešinės) ir Varpo - Viktoro Urbono (antras iš dešinės) priesaika Pūščios miške. Tekstą skaito būrio vadas Jaunutis - Viktoras Bučionis.

Partizanas Radasta - Juozas Kaknevičius, kilęs
nuo Lazdijų, iš Miškinių k.

Paskutinytis Vytenio tėvūnijos vadas Sapnas -
Zigmas Stravinskas (kairėje), kilęs iš Vilkininkų k., ir
štabo viršininkas Jaunutis - Viktoras Bučionis iš
Butelionių

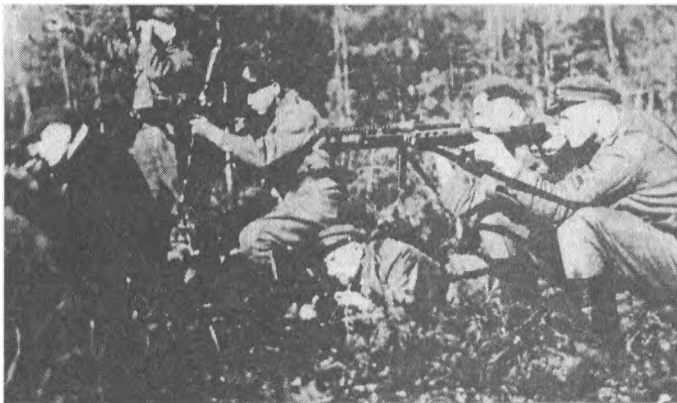
Partizanai Jaunutis - Viktoras Bučionis (kairėje) ir Tigras, Klajūnas - Konstantinas Vaikšnoras iš Butelio-
nių k.

Ažuolas - Antanas Bučionis - Šarūno rinktinės
Leipalingio bataliono vadas, žuvęs 1946 09 16 Valan-
čiūnų k.

Liepa - Jurgis Ptakauskas iš Mizarų - Pūščios grupės vadas 1946 09 16 - 1947 12 14. Žuvo Lipliūnų k.

Leipalingio Pūščia. Iš kairės: trečias - Petras Žakevičius iš Gruckavo, buv. Leipalingio gimnazijos moksleivis, ketvirtas - Aleksandras Leskauskas-Kirvis, penktas - Algimantas Paliutis-Dikas, šeštas - Feliksas Jarmalavičius iš Pertako

Partizanai Skroblas - Jonas Leščinskas iš Neliubonių, Balandis - Albinas Ramanauskas iš Kučiūnų ir Nevėžis - Antanas Radžiukynas iš Leipalingio. Visi trys kartu žuvo 1948 m. liepos 4 d.

Nuotraukos iš Leipalingio vidurinės mokyklos kraštotyros muziejaus fondų

Mergužėle graži, kam gėleles neši...

Neik iš gryčios, vakarui atėjus,
Aš neateisiu sodo takeliu.
Tegul vėjai tau suglostys plaukus
Ir sakys už mane, kad myliu...

Negandos palytėtas, dainos posmas ataidi iš tragiškojo mūsų tautai pokario dešimtmečių. Ataidi, kad paliudytų, jog tuo metu, kai aplink siautėjo smurtas ir niekšybės, vyko nuožmi laisvės kova ir reiškėsi išdavystės, kai siautėjo pikta ugnis ir liejosi nekaltų žmonių kraujas, kai kasdienis gyvenimas buvo perpildytas nuolatinio ginklų žvangesio ir šūvių, kai visą savo galią rodė iš Rytų atslinkęs tarsi kokia lavina kaimynas, - skambėjo mūsų Lietuvoje meilės ir ilgesio dainos. Atrodytų, kur jų ten galėtų būti. Kada jas dainuoti, jeigu rytas vakaras šėlsta žmonių gyvybes naikinanti automatų ir kulkosvaidžių "muzika". Bet taip buvo. Buvo dainuojamos senosios, jau amžių patikrintos, tėvų ir tėvų tėvų išdainuotos, ir naujos, sukurtos tais sunkiais mūsų Tėvynei metais, dainos. Jos skambėjo po mūsų kaimus kartu su rūstaus patoso kupinomis partizanų dainomis.

Mūsų tėvai ir seneliai, vyresnieji broliai ir sesės, šių dainų kūrėjai ir atlikėjai, tada buvo jauni. Jie ieškojo savo kelių. Su viltimi žvelgė į ateitį. Troško laimės. Mylėjo ir norėjo būti mylimi. Tačiau gyvenimas, kaip ir priešas, jiems buvo negailestingas. Jie rinkosi kovą su atėjūnu. Tokiu keliu dažnaiėjo ir jų žmonos, sužadėtinės, mylimosios. Tai buvo paprastos kaimo merginos ir moterys. Ūkininkaitės, darbininkės, mokytojos, medikės. Pravartus buvo jų sumanymas užtikrinant ryšius, renkant žinias, švelnios rankos

ir karštos jų širdys - slaugant sužeistuosius.
Dar daug joms teko rezistencinei kovai būdingų
darbų ir pareigų.

- Mergužėle graži,
Kam gėleles neši?
- Mylimasis už laisvę pražuvo -
Kapelį papuošiu žiedais...

Žuvo partizanai miškų pašlaitėse, prie
gimtųjų namų slenksčio, po mylimųjų langais,
kur ne vieną jų užklupo pasalūniška išdaviko
kulka. Jie krauju aplaistė tamsiuosius bunkerius.
Tačiau jie visi buvo atėję gyventi. Savo gyvastimi
ir darbais kurti tautos ateitį. Nelemta jiems buvo
tai įvykdyti. Jų gerovė, viltis, tikėjimas, meilė
tarsi susilydė su gimtosios žemės likimu. Ir jų
meilė tapo trapi it kokia Dzūkijos smėlynų
pušelės sausa šaka. Taip negailestingai buvo
laužomi žmonių likimai.

Atsigręžkime keletą dešimtmečių į praeitį
ir pamatysime, kiek jaunų moterų sukniubę ant
purvino miestelių grindinio - prie išniekintų
jų mylimųjų, vyrų lavonų! Jų kančios taip pat
sudėtos ant mūsų tautos Laisvės aukuro. Didelę
kainą sumokėjo mūsų senelės, motinos,
vyresniosios seserys. O kiek jų vienmečių liko
netekėjusios "našlės", prisiekusios niekada
"širdies neatiduot svetimam"! Kas aprašys jų
gulagus ten, sibiruose, ir čia, Lietuvoje? Kas
atlygins joms už tąjį skausmą ir išverktas akis?
Tos pokario metų Lietuvos moterys...

Mums liko jų gyvenimo bendražygė -
daina. Tai ji liudija jų žalius pavasarius ir
ilgesingas vasaros naktis. Jų beribį laukimą,
karštą meilę, skausmą ir ašaras. Juk pirmiausia
tai jų išdainuoti, išverkti žodžiai... Tai jų širdžių
atodūsiai palydėjus mylimuosius į sunkų žygį
ir laukiant sugrįžtančių iš jo. Be dainos būtų
ištikusi gūdi tylą. Tai būtų buvęs pralaimėjimas.

Ir, užgniaužus širdies sopulius, pasigirsdavo švelni, ilgesinga melodija. Manau, reikėjo labai tikėti gyvenimu, savo Tėvynės šviesia ateitimi, kad atsirastų, kraujo upėms tekant, kupinos lyrizmo, meilės grožio, ilgesio dainos. Kad šitie amžinojo grožio daigai prasimuštų pro užgriuvusią kraujo ir smurto laviną, nustelbtų kautynių aidus.

Tokioje anų paklaikusių dienų realybėje ir pabandykime į šiuos prisodrintus švelnumo dainų posmus įsijausti, juos išgyventi.

Tylioj nakty sėdėjau tarp alyvų

Tylioj nakty sėdėjau tarp alyvų
Žiedus raščiau - laimužės ieškojau.
Ir atradau: tu atėjai pas mane
Ir priglaudei prie mylinčios širdies.

Toje nakty sode lakštutė suokė,
Alyvas puošė spindinti rasa.
Rankoj laikiau aš dauglapį žiedelį
Ir pasakiau: - Laimužė atrasta.

Tylioj nakty mus suvedė likimas
Ir mudviejų suvienijo širdis.
Prisieki tu mylėt tik mane vieną,
Sakei, kad niekad niekas neišskirs.

Žiaurus likimas mums kelius pastojų,
Kvatodamas nusinešė tave.
Ak, mielas, tu nesi kartu su manim
Ir negirdi lakštingalos balsų.

Ir šiandien žydi tokios pat alyvos,
Bet daugialapių jose nerandu.
Veltui naktis praleidžiu tarp alyvų, -
Tu neateini, nes užmiršai mane.

Neišaik, neišaik, mylimoji

Neišaik, neišaik, mylimoji,
Greitai baltas gegužis kvatos.
Kas paguos vakarais tylumoje,
Kai nutilis aidas tavo dainos?

Neišaik, nebus vasarą laimės
Man, berneliui plačiųjų miškų,
Kuris myli tave tik ir kaimą,
Kurio laimę išsineši tu.

Kas kaišys tą, manąją, seklyčią
Prieš Sekmines šakomis beržų?
Juk tu laimę gali rast ir šičia.
Tėviškėlėj tavoj taip gražu.

Paklausk, kaip sesutės dainuoja,
Neišaik, neišaik, - prašo jos.
Pažiūrėk, verkia mama senoji:
Kas ją, likusią vieną, paguos?

Gros armonika vakarą tylų,
Bet tavęs jau čionai nebebus.
Tu išnyksi kaip sapnas už mylių,
Su tavim mano laimė pražus.

Ir kaip rudenio vėjui užėjus,
Toks pašėlęs ir šaltas ruduo.
Kas paguos tą, manąją, tėviškėlę
Ir tą laimę, kur išsinešei tu?

Ar matei, kaip kraštas verkia

Ar matei, kaip kraštas verkia,
Skundžiasi laukai?
Nebežvelk daugiau pro langą,
Nes viena likai.

Kai klausysi sutemoje
Skambančių dainų,
Tau lakštingalos suoks dainą, -
Bus visur ramu.

Aš išeisiu ir negrįšiu
Per girias, laukus.
Antrąkart žydės dar vyšnios,
Bet manęs nebus.

Mergužėle lelijėle,
Tu ne man skirta.
Tu šypsojaisi prie vartų,
O man vargų našta.

Gal kalėjimas, gal dienos tamsios
Mintis išblaškys?
Užmiršiu tavas blakstienas,
Mėlynas akis.

Ilgai remis dar pušys dangų,
Ilgai šilas oš.
Leisk užuolaidas ant lango -
Nesugrįšiu aš.

Mergužėle saulėtekio krašto

Mergužėle saulėtekio krašto,
Lietuvos, Lietuvos,
Žalių rožių, lelijų tau parnešiu
Lietuvoj, Lietuvoj.

Kaip gražu, kaip smagu,
Lietuvos kai ošia pušys pamažu, pamažu.
Kaip gražu, kaip smagu,
Lietuvos kai ošia pušys pamažu.

Vėjas pučia ir bures plazdena
Tolumoj, tolumoj.
Vėjas laivą į tolumas gena
Lietuvon, Lietuvon.

Kaip gražu, kaip smagu...

Tu man meilę žadėjai auksinę
Lietuvoj, Lietuvoj.
Mane pašaukė ginti Tėvynės
Lietuvos, Lietuvos.

Kaip gražu, kaip smagu,
Lietuvos kai ošia pušys pamažu, pamažu.
Kaip gražu, kaip smagu,
Lietuvos kai ošia pušys pamažu.

Kur gintarais nuklotas jūros krantas

Kur gintarais nuklotas jūros krantas,
Kur Nemuno banguojanti vaga,
Čionai kiekviens lietuviškai supranta,
Čia mūsų Tėvynė, mūsų Lietuva.

Broliukai renka pajūry gintarą,
Sesutės laisto rūtas, lelijas.
Tėvelis kaime gimtą žemę aria,
Mamytė audžia drobes linines.

Aušros čia Vartų Motina Šventoji,
Čia Vilnius, Merkinė, Kaunas ir Trakai.
Čia tavo vardo niekas nebeklausia,
Čia mūsų Tėvynė, mūsų ištisai.

Sesutės čia linksmi suktinį šoka,
Broliukai jas linksmi namo lydės.
Ir nieks pasauly kitas taip nemoka
Širdingai džiaugtis, juoktis ir mylėt.

Neišmatuosi Nemuno gilumo,
Neišdainuosi tų gražių dainų.
Neišklausysi pasakų vaidilų,
Akim nepaims žemės lietuvių.

Mes į kryžkeles išėjom

Mes į kryžkeles išėjom
Kupini vilčių abu.
Tuščios buvo tavo rankos,
Nieko neturėjai tu.

Man paklausus, kas paparčio
Laimės žiedą man suras,
Tarp klevų prie ežerėlio
Pasakei tu man, kad "aš".

Kai Joninių tylią naktį
Išsiskyrėm kaip sapne,
Laimė viesulu praskrido
Pro tave ir pro mane.

Kaip laivus, ištikus audrai,
Blaško jūra nerami,
Taip žiaurus likimas žaidžia
Tavimi ir manimi.

Pūga maišo dangų, žemę,
Vėtra daužo langines.
Dar neužpustytas kelias
Tarp tavęs ir tarp manęs.

Užu miško gaudžia varpas,
Ką gi reiškia, ar žinai?
Žmonės kasa duobę giliai, -
Ją priglaus šalti kapai.

Kiek čia ašarų išlieta,
Prinešta gražių gėlių.
Ir mergaitė numylėta
Nesakys daugiau "myliu".

Bet tikėti, mano miela,
Kad žvaigždutės mus suves.
Dar neužpustytas kelias
Tarp tavęs ir tarp manęs.

Nusirpo vasarėlė

Nusirpo vasarėlė
Kaip uoga raudona.
Tarp pievų ramunėlių
Aš vis vienų viena.

Pakrantėj melsvos bangos.
Ten ilgai laukiau jo.
Vėjelis draikė plaukus
Ir lapelius nešioj.

Ir nubarstė takelius
Baltais, baltais žiedais.
Gražus kaip karalaitis
Jis pas mane ateis.

Ak, neviliok, berneli,
Nekalbinki manęs,
Širdies nepažadėsiu
Ir nemylėsiu, ne.

Ir vėl bus vasarėlė,
Ir vyturiai giedos.
Tik aš tavęs nelauksiu
Jau niekad, niekados.

Atminki, brangioji

Atminki, brangioji,
Pavasario žiedus skaisčius.
Šypsojosi saulė,
Ir buvom laimingi abu.

Priedainis:
Uchum-tra-lia-lia-lia,
Tra-ly-lia, tra-ly-lia-lia-lia,
Šypsojosi saulė,
Ir buvom laimingi abu.

Dabar jau ruduo,
Ir liūdi gamtužė visa:
Nebėra ramunių,
Lakštučių dainų nebėra.

Priedainis

Ateisiu pas tave,
Pas tave ateisiu slapčia,
Kai degs daug žvaigždučių
Ir leisis mėnulio delčia.

Priedainis

Nupinsiu vainiką,
Nupinsiu iš rožių žalių.
Tu būsi linksmutė,
Linksma, kaip drugelis laukų.

Priedainis

Sugrįš vėl lakštutė
Ir suoks mums tyliais vakarais.
Laisvoji jaunystė
Skrajos vėl Tėvynės laukais.

Priedainis

Kaip obelis, mamyt, palinkus

Kaip obelis, mamyt, palinkus
Galva baltųjų jazminų.
Dar neseniai supai čia lingę,
Dabar gyvent jau išeinu.

Dar taip norėčiau palydėti
Saulutę gęstančią laukais,
Paskui viena tyliai liūdėti,
Kol visa žemėje praeis.

Dar taip norėčiau bėgt per pievas,
Dainuoti slėnių daineles,
Bučiuoti žemę, kvapią, šventą,
Ramiai svajoti vakarais.

Girdėti čiulbančią lakštutę
Ir laukt žaros, kol ji užges,
Atverti meilę lyg šaltinį,
Ištiesti ilgesiui rankas.

Tegu dar grįžta man jaunystė,
Piemens rageliai laukuose,
O dainos, tėviškėj užgimę,
Tevirkdo, džiugina mane.

Bet reiks keliauti į pasaulį,
Užmiršti vasaros džiaugsmus.
Tamsi naktis, o nieks nelaukia,
Mane jaunystėj kas priglaus?

Mačiau, kaip tyliai glaudės

Mačiau, kaip tyliai glaudės
Ramunės prie ežios.
Kam glaudi savo galvą
Man prie krūtinės neramios?

Myliu aš vasarą ir saulę
Ir marių tolstančias bures.
Tik nieko kito šiam pasauly
Taip nemylėsiu, kaip tave.

Tu - obelių žiedai mažyčiai,
Tu - ramunėlė nuo ežios.
Daugiau į nieką nemainyčiau
Tavęs, kaip vasara gražios.

Ateis ruduo, žiema su vėjais,
Žiedai darželyje nuvys,
O tu, sesule, vis žydėsi,
Baltais žiedais žydėsi vis.

Sakyk, sesut, ar tau negaila

Sakyk, sesut, ar tau negaila
 Palikti tėviškės žalios,
 Žalių pakrančių, kur vaikščiojai,
 Žaidei saulutės spinduliuos?

Ar tau negaila rūtų darželio,
 Žibučių žydint po langais? -
 Ar nusiminus, ar linksmutė,
 Paguodą rasdavai tenai.

Girdėjai grojant ar dainuojant -
 Viskas žavėdavo tave.
 Upeliais skrido dainų aidas
 Tyliam gegužės vakare.

Argi mamytė tavęs nemyli?
 Ar bernužėlis geriau mylės?
 Ir, prisiminus tėviškėlę,
 Tau gailios ašaros byrės.

Ir kai tu grėbei lankoj šieną,
 Segei ramunę prie kasų,
 O jau šiandieną pasipuošus
 Gelsvu auksiniu žiedeliu.

Ar už ramunes tu gražesnė,
 Ar už vosilkas žydinčias,
 Kad jau šiandieną pasipuošus
 Buvai tikra laukų dukra?

Sugrįžk, sesule, į mūs pulkelį,
 Motulę vargstančią paguosk
 Ir prisimink toli už upės
 Tėvelį, gulintį kapuos.

Graži ta meilė prie obels

Graži ta meilė prie obels,
Čia tartum sniegas vyšnios.
Mums į gyvenimą atvers
Duris graži jaunystė.

Lankoj linguos melsvi linai,
Daržely žalios rūtos.
Žydės vosilkos mėlynai. -
Dienos iš šilko siūtos.

Ir mūsų meilė, kaip žiedai
Žydės, širdy pražydę,
Plauks gražūs žodžiai, pažadai,
Gaudi daina paklydus.

Iš klėties prasivers langai
Tiesiog į sodo pusę.
Dainuos lakštingalos tyliai,
Ir dar ilgai tu būsi.

Paskui greit baigsis vasaros,
Nuvys žiedai alyvų. -
Nubrauksim skaudžią ašarą
Mes vakarą vėlyvą.

Ges paskutiniai spinduliai,
Užges paraudus saulė.
Ir, atsisveikinęs gailiai,
Tu užgesinsi meilę.

Akyse sunkios ašaros,
Ir tu tik jas matysi.
Ir tau bus gaila vasaros,
Ir tu tada sakysi:

- Aš nežinau, kodėl man taip
Šiandieną liūdna, ilgu?
Tos visos dienos, kaip sapnai,
Ir aš jų pasiilgau.

Sakysi, grįš tos vasaros
Ir vėl žydės vosilkos.
Bet tik akis plaus ašaros,
Vaidensis dienos šilko.

Negrįš ta meilė prie obels,
Negrįš miela jaunystė,
Jausi, tiktai galva pabals
Tartum anądien vyšnios.

Ak, kodėl gi tiek skausmo pasauly

Ak, kodėl gi tiek skausmo pasauly?
Kodėl sielai šiandien taip klaiku?
Kodėl mintys, lyg baltos žuvėdros,
Nuolat skrenda į tolį, kur tu?

Nematau tavo žydinčio veido
Ir akių tartum linas melsvų.
Kas supras mano skausmą be žodžių?
Kas supras, kodėl šiandien kenčiu?

Man gamta ir dangus nebe toks jau -
Rudens šalnų pakando gėles.
O širdis pilna skausmo švininio,
Nes negali ji būt su tavim.

Kai pavasarį skleisis alyvos,
Tau priskinsiu rasotų žiedų.
Bet jau nieks nesupras, neatspės jau,
Kam, dėl ko aš tuos žiedus skinu.

Ir niekuomet daugiau netikėsiu,
Kad pasauly yra kas kilnaus.
Ir mylėt jau daugiau negalėsiu, -
Tarp žmonių nesurasiu žmogaus.

Bet galbūt aš užmiršiu tą sapną,
Kurs kadais užliūliavo mane.
Tavo meilė, kur mane mylėjai,
Buvo niekas daugiau - tik klasta.

Išaušo pavasario rytas

Išaušo pavasario rytas,
Prašvito saulutė šviesi.
Pražydo pavasario gėlės,
Pražydo žibutė skaisti.

Ir vargšė Marytė dabino
Darželį lig pietų gražiai.
Tik vargšė Marytė nežino,
Kad mirtis jau ruošiamą jai.

Ją vakar pajuto nubalus,
O šiandien nuliūdo visai.
Ji tuoj jau nustojo kvėpavus,
Krūtinė paplūdo kraujuos.

Atėję draugai aplankyti,
Ją rado paplūdus kraujuos.
Visi jie graudingai raudėjo,
Bet balso nes'girdo nuo jos.

Atėjo draugės aplankyti,
Ją rado baltajam karste.
- Maryte, Maryte! - jos šaukė, -
Sakyk, kas nužudė tave?

- Nužudė, kas mane mylėjo,
Kam pirmąją meilę daviau.
Nužudė, kam širdį žadėjau,
Ir perskyrė ją amžinai.

... Bet vargšė Marytė tylėjo,
Gulėdama baltam karste.
Ir gėlės daržely šlamėjo
Graudingų balseliu slapčia.

Kad ne auksinė vasara

Kad ne auksinė vasara,
Ne žydinčios vosilkos,
Nebūtume atėję čia,
Kur slenka dienos pilkos.

Išėisiu vieną vakarą,
Išėisiu - nebegrišiu.
Žydės vosilkos mėlynai,
Bet aš jų nematysiu.

Ir mes sustosim kryžkelėj,
Paliksim, ką turėjome:
Jaunystę, juoką, ašaras
Ir meilę, ką mylėjome.

Taip slenka gražios vasaros,
Pražydusi jaunystė.
Mes tyliai šluostom ašaras,
Palaidoję jaunystę.

Prie gintaro jūros

Prie gintaro jūros,
Prie marių plačių
Stovėjo jūreivis,
Prislėgtas minčių.

Prie jo prisiglaudus,
Nuleidus akis,
Graži šviesiaplaukė
Kalbėjo dar vis:

- Tu, gintaro jūra,
Motule brangi,
Kam sujungei širdis,
Dabar vėl skiri?

Gražių dainelių, mieloji sese

Gražių dainelių, mieloji sese,
Tau padainuoti seniai žadu.
Tiktai ne šiandien, tiktai ne šičia -
Toli nuo savo gimtų namų.

Paduok, mergyte, man baltą ranką,
Pažvelk, mieloji, man į akis.
Aš tau priminsiu Tėvynę brangią,
Aš tau priminsiu tylas naktis.

Mane tėvelis žagre išmokė,
Kaip reik suarti lygias vagas.
Tave močiutė dailiai išmokė,
Kaip reik supinti gelsvas kasas.

Kartu užaugom, kartu pražydom
Senoj bakūžėj sodžiaus gale.
Tu jaunas dienas praleidai vėjais,
Kaip rūta dygus buvai žalia.

Aš jaunas troškau arimų vėjų,
Tu pilko miesto dulkė buvai.
Aš savo dalioj tave turėjau,
Tau gatvės juoko buvo mažai.

O kai sugrįšim į tėviškėlę,
Aš padainuosiu tau daug dainų...
Tiktai ne šiandien, tiktai ne šičia -
Toli nuo savo gimtų namų.

Skundžiasi laikas bedalis

Skundžiasi laikas bedalis -
Ilgu vienai, be tavęs.
Palenkė galvą berželis -
Laukia grįžtant tavęs.

Gegužės tyliąją naktį
Mane lankydavai tu.
Sugrįšk dar pasakų sekti
Tarp baltųjų žiedų.

Grįžki sugrįžki, nes myliu
Mėlynas tavo akis.
Širdis iš skausmo prabyla
Pro nemigo naktis.

Grįžki, brangusis, į sodžių
Žvaigždžių nakties tylumoj.
Man vienai ilgu, nuobodu
Be tavęs sutemoj.

Niekur tavęs nematyti.
Darželyje viena esu.
Sugrįšk dar pasiklausyti
Lakštingalos balsų.

Tas vakaras kaip krištolas

Tas vakaras kaip krištolas,
O tolyje varpai.
Tokie, motule, vakarai,
Kai tu mane supai.

Dar, rodos, vakar užvakar,
Motut, mane supai,
Už tai tau tylų vakarą
Ir skambino varpai.

Kai išėjau iš tėviškės,
Prisimenu gerai,
Palaukėse, arimuose
Liepsnojo vakarai.

Kai sugrįžau į tėviškę,
Aplinkui iš pietų
Audringi rinkos debesys
Virš tėviškės laukų,

Radau tave palinkusią,
Kaip obelį baltą.
Tu, poterį kalbėdama,
Meldeisi už mane.

Kad aš užaugčiau didelis,
Protingas ir gražus.
O saulė žarstė spindulius
Po tėviškės laukus.

Ak, pavasari malonus

Ak, pavasari malonus!
Ak, pavasari svaigus!
Tu toks mielas, paslaptingas,
Tu atgaivini jausmus.

Buvo naktis Švento Jono,
Laužai degė ant kalnų.
O armonika kvatojo,
Stiprių rankų traukoma.

Ak, pavasari, sugrįžki,
Mano sielą suramink.
Širdžiai ilgesio neteikti,
Pirmą meilę sugrąžink.

Ar žinai, ką aš nešiojau
Savo švarko atlape?
Kieno vardą aš išpjoviau
Ant žilvičio ties upe?

Kaip paukštelis prie paukštelio,
Kaip gėlėlė prie gėlės,
Taip širdelė prie širdelės
Vienąkart nurimt turės.

Ak, pavasari malonus!
Ak, pavasari svaigus!
Tu toks mielas, paslaptingas,
Tu atgaivini jausmus.

Palinko jazminas po langu

Palinko jazminas po langu,
Nusviro jurgino galva.
Iš tolo, iš tolo atžvengia
Širmieji žirgai pas tave.

Išmins tau rūtelių darželių,
Pravirkdys jaunutę tave.
Išveš tavo kraitį ir dalią
Ir tavo jaunystę išveš.

Dievuliau aukštųjų padangių,
Kiek daug yr laimingų kelių!
Kam leidai, motule, kam leidai,
Išvežt mane vargo keliu?

Tik žingsniai paliks prie vartelių
Ir dienos, pragertos piršlių.
Kodėl pas motulę, pas brangią,
Išėjus, sugrįžt negaliu?

Turiu aš pijoką vyrelį
Ir pora mažyčių vaikų.
Todėl pas motulę, pas brangią,
Išėjus, sugrįžt negaliu.

Burkuoja balandis po langu,
O ašaros krinta žvaigždėm.
Nužvengė širmieji, nužvengė,
Tik verksmas iš tolo girdėt.

Melsvi žiedai alyvų

Melsvi žiedai alyvų,
Jazminų baltos kekės.
Tamsioj nakty viliojo
Tavo melsvutės akys.

Nuskinsiu aš ramunę,
Svyruojančią prie kelio.
Ar myli, ar nemyli,
Pabursiu iš žiedelio.

Vėjelis tyliai pučia,
Lapeliai žemėn byra.
Tu meilę man žadėjai,
Tai kam dabar apvylei?

Vėjelis tyliai pučia,
Lapeliai tyliai supas.
Nesakys, kad "aš myliu"
Tavo rausvutės lūpos.

Tylios ir malonios naktys mėnesienos

Tylios ir malonios naktys mėnesienos
Sidabru sustingo platūs ežerai.
Kas gi tau, mergaite, kad tu tylią naktį
Priešais drobių raštą rymai taip ilgai?

Ar tau gaila tėvo, ar senos močiutės?
Ar to beržo, klevo, kur šalia namų?
Eisiu ir išeisiu iš šios tėviškėlės,
Liks prie vartų beržas, vargas laukuose.

Kartais užsirūko senas tėvas pypkę,
Liepia gauti vyrą, kur daug pinigų...
Kas gi tau, mergaite, iš tų baltų rankų,
Garbanų šilkinų, akių mėlynų?

Tylijam vakare

Tylijam vakare
Žydėjo dobilai,
Kada tu išėjai
Ir mane palikai.

Sėdėjau ant ežios
Nubarstytos rasa,
Lydėjau akimis
Nutolstantį dar vis.

Tu greitai pradingai
Tarp kylančių rūkų.
Naktis linkėjo tau
Saldžių, saldžių sapnų.

Tu greitai pradingai,
Dungsojo tik rūkai.
Beliko man sugrįžt
Tušti, pilki takai.

- Sugrįšiu gal kada,
Tu lauk prie dobilų,
Jei tik neužliūliuos
Mirtis saldžių sapnų.

Išeisi tu, išeisi ir negrįši

Išeisi tu, išeisi ir negrįši,
Išeisi tu baltų beržų taku.
Gal pakely suklups mano jaunystė,
Bet žydros akys nepaklaus, kur tu.

Vaidensis man tavo plaukai gelsvieji
Ir žydros akys liūdname veide.
Kodėl, kodėl pasaulis toks klastingas?
Kodėl be tavęs džiaugsmo nėra jame?

Nejaugi niekad, niekad nesugrįši
Ir neateisi sodo takeliu?
Liūdesiu tavęs, kol užges jaunystė,
Ir lauksiu, kol mirtis akis užmerks.

- Sudie, mergaite, kurią aš mylėjau,
Daugiau lankyti tavęs negaliu.
O kai šešėliai glostys juodą žemę,
Tu nerymok po stiklo langeliu.

Dar taip norėčiau grįžti į Tėvynę
Ir aplankyti, mylima, tave,
Karštai priglausti tave prie krūtinės,
Nes tu likai bedalė ir viena.

O kai pavasaris sugrįš į žemę,
Piemens rageliai laukuose skambės.
Ateis ruduo, kris nuo medžių lapeliai,
Ateis žiema - ir nebebus tavęs.

Išėjau aš į stotį palydėti tavęs

Išėjau aš į stotį palydėti tavęs,
Palinkėti tau laimės ant kelio.
Beskubėdamas tu pro vagono duris
Numetei man alyvų šakelę.

Ir švilpukas skardus perskyrė mus abu,
Ir perone sujudo, kas gyvas.
Ir pro ašaras tas nemačiau nė tavęs,
Temačiau tik tavąsias alyvas.

Aš, parėjus namo, labai gailiai verkiau,
Ašarėlėm palaisčiau rūtelę.
Ir tada supratau, kad iš meilės tavos
Man beliko alyvų šakelė.

Kai aš augau pas tėtį ir mamą

Kai aš augau pas tėtį ir mamą,
Kaip daržely gėlelė graži.
Aštuoniolika metų turėjau aš,
O paskui bernužėlį pamilau.

Bernužėlis gražus, kaip bijūnas,
Savo grožiu jis pavergė mane.
Garbanoti plaukai, juodos akys jo
Sužavėjo mane amžinai.

Bernužėlio akis pamylėjau
Ir todėl nelaiminga esu.
Nematydama jo, aš ilgėjausi,
O pamačius priėti nedrįsau.

Oi, tėveli ir sena mamyte,
Ko nedraudėt bernužėlio mylėt?
Kodėl nedraudėt man iš jaunų dienų,
Kol nejautė širdelė skausmų?

Vieną vakarą, kai jis atėjo
Toks malonus, kaip sapnas gražus,
Apie meilę jisai nekalbėjo man,
Tik bučiavo skaisčius veidelius.

Antrą vakarą, kai jis atėjo
Toks nuliūdęs, kaip sapnas nakties,
Ir sudie, ir sudie, tarė, grįšiu aš
Ir pradingo naktelės tamsumoj.

Nuotrupos

- Mergužėle graži,
Kam gėleles neši?
- Mylimasis už laisvę pražuvo,
Kapelį papuošiu žiedais.

Jau traukinys pajudėjo,
Didžiu balsu staugdamas,
Penkiasdešimt tris vagonus
Paskum save traukdamas.

Ginklas šaltas, sunkus, slegia jaunos pečius,
Ir kada mes nustosim jį nešioję?
Ir kada, ir kada mūs šalelė bus laisva?
Ir kada mes sugrįšim į Tėvynę?

... Iš abiejų pusių supa Babrų kaimą,
Nori mus visus čia gyvus išžudyt.

Liūdnas mūsų vadas negal nus'ramint,
Liūdnas mūsų vadas negal nus'ramint.
Išvežė brolelį, mylimą seselę
Ir daugel lietuvių išvežė šįryt.
Broleliai, neduokit vadui liūdėt,
Broleliai, neduokit vadui liūdėt.
Imkit rankoj ginklą, vykit šalin priešą,
Juk dabar ne laikas taip ilgai kentėt.

Žvenk, žirgeli, grynųjų avižėlių,
Verk, mergaite, jaunųjų dienelių...

Motinėlė auginai,
Ant rankelių nešiojai,
Dabar jau guli sieroje žemelėj
Nei kapelio nežinai.

... O mano didžius vargus
Žalia giria supras.

Nejau esu aš toks galingas,
Kad mane šaudytų šimtai?
Užteks ir man vienos kulkelės
Ir išsiskirsiu su draugais.

Būčiau žinojus, kad reiks kentėti,
Būčiau išmokus mylėti:
Su rankelėm pamosikuoti,
Su piršteliais pasikalbėt.

- Eik, sesute, į darželį,
Kurs gražiai žaliuoja.
Tavo mylimas bernelis
Sužeistas dejuoja.

Pro kalėjimo mažytį langelį
Nebešvies mums saulutė daugiau...

Verkė mergaitė prie darželio,
Žalias berželis pakelej.

Oi, verkė, verkė sena motulė
Netekus savo sūnelio.

Buvai didvyris, o dabar bejėgis,
Nes kovodamas mirtį sutikai.

Tavęs lauks tėveliai ryte, sutemoje,
Nes broliui sakei, kad grįši...

Ak, niekše, niekše tu!
Tau Dievas nepadės.
Nušovei bernelį,
Kas dar mane mylės?

Veltui, močiute sengalvė,
Mane lig šiolei auginai.
Man terūpėjo linksmos dainos,
Graži jaunystė ir sapnai.

Vėl Pūščia smėlėta krauju apšlakstyta,
O gatvėje kūnai draugų.
Nevėžis nurimęs šalia paguldytas,
Nes žuvęs nuo priešų kulų.

Prabilk, mielas kulkosvaidėli,
Savo melodija liūdna,
Parodyk drąsą Putinėlio,
Atėjusio brolių vaduot.

Sugrįžk, Linksmuti, sugrįžk į būrį,
Kaip grįžta paukšteliai miškuos...

Eik, sesute, į darželį,
Kurį aš aptveriau,
Skink rūtelių, lelijelių
Savo bernuželiui.

Tamsioji naktele, visus migdinai,
Tamsioji naktele, tiktai ne mane...

Nurimkit bangos, bangos sidabrinės
Ir neraudokit nekaltų aukų,
Nes daug, oi daug dar teks jums apraudoti
Žalioj pakrantėj brolių lietuvių.

... Virš bunkerio kvatojo šmėklos.

Tu pirmas gint Tėvynę stojai,
Pirmose gretose buvai.
Drąsiai prieš išgamas kovojai,
Ar besugrįši jau tikrai?

Ji apdainuoja savo bedalią
Vasaros tyliais vakarais...

Vos tik mėnuo aukštybėn pakilo -
 Partizanas mergaitę pamilo.
 Apie meilę mergaitei kalbėjo,
 O jau rytą ant gatvės gulėjo.

Mėnulis teka toks nuliūdęs,
 Danguje žiba daug žvaigždžių.
 Išleidus mylimą į karą,
 Mergaitė liūdi tarp gėlių.

Atskrisk, mielas balandėli,
 Išskleidęs plieno sparnelius.
 Atnešk nuo mylimo bernelio
 Nors kelis meilės žodelius.

Kas parašė tuos laiškelius
 Apie jaunus bernelius.
 Ateinančią savaitėlę
 Reiks palikti tėvelius.

... Jinai žinojo, ko vėjai putė,
 Ko partizano sunki dalia.

- Ko nuliūdai, brangi Dzūkija?
 - Su vėju atlėkė žinia:
 Apsupo brolius partizanus
 Stalino budelių gauja.

Kai vežė lietuvių pro Vilnių,
 Tai rusų sargyba stovėj,

O ant jojo rankų ir kojų
Geležiniai pančiai žvangėj.

Aš pasiklausčiau rytų vėjelio,
Kokią man dalią skyrė Rytai.
Gal tiktai vieną juodą vargelį,
Kad reiks man gulti žemėj šaltoj.

Į vagonus susodino
Ir jau veža į rytus.
Atsigręžęs vis žiūrėjau,
Kur gimtinė liko mūs.

Lietučiui

Naktis tyli, tyli, be vėjo.
Sapnavo beržai pakelės.
O mūsų tai virė, raudoj,
Kurie nuo kurių nukentės.

Ir pievos paskendę rūkuose,
Ir pėdsakų ieško tavų.
Lietuti, tu - mylimas vade,
Gerbiamas visų draugų.

Ne joki buvai tu gražuolis,
Ne joki fašistas, vai ne.
Tik nekentei rusų vergovės,
Išėjai kovoti prieš juos...

Mes likę liūdėsime,
Parkritę vėl kelsime,
Brisime į laisvę spygliuotais keliais.

Ir apie sribus, išdavikus dainų sudėta

Niekaip negaliu sutikti, kad apie tariamuosius "liaudies gynėjus", paprasčiau - sribus, istrebitelius, skrebus, kaip žmonės juos tada vadino, neišliko dainų. Netiesa, kad jų gyvenimai ir kruvini darbai mūsų tautosakoje, kaip ir mūsų žmonių atmintyje, nepaliko pėdsakų. Skaudžiai apsirinka taip manantys. Gal pamiršo, kaip ir daugelį kitų ano meto išgyvenimų, o gal kai kurie ir sąmoningai nutyli, apsimeta, jog to nėra buvę.

O niekše, niekše, tu,
Tau Dievas nepadės.
Nušovei bernelį -
Tai kas mane mylės?..

Taigi iš istorijos to neišbrauksi, juo labiau kad ir patys pokario "herojai", bent iki Atgimimo, nelabai stengėsi savo niekšiškus pėdsakus užtrinti. Atvirkčiai, pirmai progai pasitaikius, vis pasipuikuodavo savo "žygiais", apie juos pasakodavo vis atviriau ir atviriau.

Vartau sribų atsiminimų knygas. Išleistos ne taip seniai, kai kurios pasirodė net Atgimimo pradžioje. Kiek jose pagyrūniškumo, dirbtinio patoso! Bet kartu ir kaip atvirai išsipasakota apie savo tėvynainių - netgi kaimynų, giminių, kitų artimų žmonių - trėmimus į Sibirą, kankinimus, žudymus, vadinamuosius smagius pasišaudymus. Kaip jie lankstėsi okupantams ir kaip vergiškai vykdė jų užmačias niokoti mūsų kraštą, naikinti mūsų žmonių gyvenimus, kultūrą, religiją, papročius.

Žudyt tautą laukiniams padėjo
Lietuvos išgamos, slibinai... -

aidėjo po Lietuvos kaimus daina, o kartu su ja

- bemaž beviltiškas tikėjimas, kad anie gal supras tautos kančią, išgirs jos aimaną, atsitokės ir vienose gretose su savo broliais atgręš ginklus prieš atėjūnus. Deja, tautos išgamos to nei išgirdo, nei suprato.

"Pirmaisiais metais kovotojai gaudavo tik ginklų - jiems nebuvo skiriama apranga, nieko už tai nemokama, net maisto kortelių negaudavo", - guodžiasi A.Viršulis L.Banevičiaus knygos "Tėviškė šaukė į kovą" (1987 m.) pratarmėje. O toliau dar gražiau: "Taigi naikintojų būrių kovotojai turėjo rūpintis ir duona kasdienine..." Tai bent! Paleido kaip peralkusius šunis nuo grandinės: plėšikaukite, grobkite (ką pasiimsite, tas jūsų), prievartaukite, žudykite... Taip jie ir darė be atvangos vos ne visą dešimtmetį, nors paskui už jų budeliškus darbus buvo ir algos mokamos, ir kareiviškos aprangos mestelėdavo. Vargu ar taikliau apie tai gali būti pasakyta, kaip šitoje dzūkų leipalingiškių anais laikais pamėgtoje dainelėje:

Ateina sribai į kaimą -
Neturi sarmatos:
Spintoje bandito ieško,
Bliūde automato.

Jie nuėję į kamara,
Lašinukų randa,
Visi sako, kad banditas,
Ir iš galo kanda.

Sribai bastėsi po kaimus dieną ir naktį. Moterys, pamatę juos, žegnojosi kaip nuo maro. Ir šiandien man tarsi gyva ana rūškana žiemos diena. Į tėvo krūtinę įremtas pistoletas. Tėvas žingsnį į šoną - ir tas su pistoletu tenlink. Į namus įsiveržė dviese. Paliko atlapotas duris, sniego sūkuriai tik verčiasi. Sutaršyti plaukai, baisios grimasos. Baksnoja pistoletu tėvui ir gyvulišku balsu šaukia: "Kur banditai?... Sakyk,

kur banditai?.." Taip pusę valandos. Kai pamatė, kad ir dideliems, ir mažiems pakankamai baimės įvarė, jau kiek ramesniu balsu įsakė: "Nešk bonką! Duok valgyti!.. Perkarę kaip šunes".

Kas suskaičiuos, kiek tokių akimirkų buvo mūsų, pokario vaikų, dienose ir mūsų tėvų, be laiko iškeliausių Amžinybėn, gyvenimuose! Kiek buvo gąsdinimų, grasinimų, atviro teroro. Kiek buvo areštų, apkaltinant sabotažu, kad neatidavė ne pagal turtą užkrautos duoklės, nesumokėjo tūkstančiais rublių skaičiuojamų mokesčių. Ir duoklinius, vaikščiojančius po kaimą, ir finansininkus, ir kitokius žmonių turto plėšikautojus dažniausiai lydėjo ginkluoti sribai. To neužteko. Jeigu pasirodė šitie, žinok, kad kur nors netoliese ir kareivių būrelis slampinėja.

Tad iš kur, sakykit, šitiems prievartautojams galėjo atsirasti žmonių pagarba ir meilė? Juo labiau kad ne vieną iš jų visi pažinojo kaip miestelių liumpenų, prasigėrusių, nusigyvenusių tėvų vaikus. Ir šiandien, jeigu žmogus priekabus, įkyrus, mano tėviškėje sakoma: "Nebūk sribas". Prisimenu, mes, vaikai, anais laikais labai mėgdavome žaisti karą. Vieni turėdavom virsti "sribais", kiti - "partizanais". Bėda būdavo ta, kad visi norėjo tapti "partizanais", bet niekas - "sribais", nes "sribai" pagal anuometinę gyvenimo sampratą turėjo žūti. Kartais ir be pasistumdymo neapsieidavome. Kas gi norės būti "sribu", jeigu ir taip iš jų visomis pakampėmis šaipomasi:

Eina sribas:
Kojos kliba,
Nuo snarglių
Rankovės žiba.

O, žiūrėk, ima kas ir uždainuoja:

Cukraus fabrikas tvarkoje -
Brangus cukrus Lietuvoje.
Už sribuko skūrą juodą
Tiktai pusę kilo duoda.

Sako, kad Baltašiškės, esančios šalia Druskininkų, turguje, kur suplūsdavo aplinkinių valsčių džūkai, ir taip šmaikštaliežuviai paišdykaudavo:

Kam mielių? Kam mielių?
 Kam džiovintų? Kam žalių?
 Kam muilo? Kam degtukų?
 Kam mosties nuo sribukų?..

Bet "sribas" nebuvo niekingiausias žodis. Būdavo, kad kur kas taikliau, liaudiškiau juos pavadina, taip, jog nepatogu čia ir kartoti. Dėl sribo tai ir anie šiandien galėtų nepykti. Nes jų bendražygis, jau minėtasis Banevičius, savo atsiminimuose visai rimtu tonu rašo: "Tada mus vadino sribais. Ne vienam tas žodis dabar atrodo nesuprantamas ir keistas, užgaulus ir įžeidžiantis. Mes anais laikais nelabai teįsižeisdavome taip vadinami". Manau, kad Banevičius žino, ką sako. Žinoma, gal kitiems mieliau, sekant Viršuliu, sribus vadinti "skydu, į kurį atsimušė kruvinos nacionalistinės gaujos". Bet anų, pokario, laikų liudytojams toks pasakymas kelia tikrai graudžią šypseną: jeigu ne svetima kariuomenė, Vetrovo "berniukai", sribai sovietinės valdžios nebūtų pajėgę apginti nė pusdienį, ne ką būtų padėjusios ir storos miestelių mūrų sienos, už kurių jie lindėjo...

Tai šiandienos apmąstymai. Tada visiems ir viskas buvo aišku. Netgi sribams. O tuo labiau tautai, pasirinkusiai aktyvios kovos su atėjūnu ir kolaborantais kelių:

Mūs broliukų yra išdavikų,
 Sribo vardą jau žinai gerai...
 Jis už butelį bjaurios degtinės
 Tėvą motiną Altajun siųs.

Tuo viskas pasakyta. Ir tai jau praeitis, istorija, kurios nesunaikinsi, kad ir per galvą verstumeis.

Skubėki, lietuvi, balsuok už draugus

Skubėki, lietuvi, balsuok už draugus.
Jeigu nebalsuosi, greit jų čia nebus.
Išbėgs kacapai, sribai ir žydai, -
Stalinas tėvelis užsigaus labai.

Nusileis saulutė svietus, šildžius mus,
Neleis nuvažiuoti tau į uralus.
Sibirą amžiams dėl mūs uždarys,
Tie, kurie nuvyko, ir juos išvarys.

Niekam žiemavoti neleis rūsiuose,
Uždraus vasaroti tundrų miškuose.
Sveikatą pataisę, daug grįš iš tenai, -
Bet tu tam kurorte neisi, ar žinai?

TSRS pilietis negalėsi būt,
Teks buožėms vergauti, nuo banditų žūt.
Neturėsi teisės dirbti, pailsėt,
Dešimt kartų tuoktis, skirtis, vėl mylėt.

Stalinas tėvelis geras malonus,
Žada jis aprūpint į senatvę mus:
Mirusiam nutrauks kelnes paskutines
Ir valkios po gatves dar devynias dienas.

Gana trypti rusams Lietuvos laukus,
Sugrįš pailsėti broliai į namus...
Dabar viens iš dviejų rinkis, ką žinai:
Balsuoki ir mirki, ar gyvenk laisvai.

Tu, kruvinas beproti Stalinai

Tu, kruvinas beproti Stalinai,
Kam Rusijos žemę nualinai?
Nečiulba lakštingalos soduose,
Tik skursta kacapai kolchozuose.

Bumčik, bumčik, kaip iš rago -
Nėr duonutės nei pyrago.
Nebeskamba jų daina,
Nes Katiuša alkana.

Su žydais kompartijoj sėdite
Ir šuniškai viską suėdate.
Jūs liaudis basa ir nuplyšusi,
Nuskurus, tamsi ir ištižusi.

Žydai Staliną pažino,
Bukaprotišką gruziną.
Už tai geria jie "vino",
O kacapai - "talachno".

Jūs einat teatruos ir kinuose,
Dažytas žydelkas šokinate.
Jūs skurdą ir badą išugdėte
Ir tamsiąją liaudį sužlugdėte.

Propaganda - grynas melas,
Draugui Stalinui bus galas.
Pakratysim bašmakus -
Kremliaus pamatai sugrius.

Kas šiauštis prieš Staliną ima jau -
Tuoį armija nepabedimaja...

Keikia rusišką pasaulį,
Keikia Lenino makaulę.
Keikia Stalino ūsus,
Kad likimas jų baisus.

Draugai, jūs pasaulį sudominot,
Jums ruošiama bomba atominė.
Jūs mulkyt pasaulį paliaukite -
Į kapą visi nukeliausite.

Eis į kartuves čekistai,
Deputatai, komunistai.
Eis visa šnipų gauja,
Tamsi žydų šunauja.

Linksmas partorgas kėlės iš ryto

Linksmas partorgas kėlės iš ryto,
Sakė, kad buožės bus sutvarkyti.

- Mes sutvarkysim buožes, kūlokus,
Kas neduos duoklės, tam bus ne juokas.

Čajaus išgėręs, kaiman važiavo,
Bet nežinojo, kad bus nelaimė.

Linksmas važiavo su duoklių kvitais:
"Parvesiu karves neužrašytas".

Vedė partorgas karves per miestą.
Sakė: turėsiu sūrio ir sviesto.

Grįžo iš kaimo, iš Savanorių,
Pririšo karves prie valsčiaus tvorų.

Pririšęs karves, į valsčių traukė,
Kur susirinkę valstiečiai laukė.

- Ko jūs čia laukiat? Ko jums čia reikia?
Tuoju sakysit, ko jums čia reikia?

Jaunas klientas tuoj pasiklausė:
- Ar komjaunimo bilietą gausiu?

Noriu raudoną žvaigždę nešioti.
Aš jums padėsiu žmones vežioti.

- Tuoju parašysiu, - tarė partorgas, -
Gausi sau vietą, būsi komsorgas.

Kai tik ant balto juodu parašė,
Tuoju virtuvėn pietų paprašė.

Vos apsisuko partorgas eiti,
Buvę ten žmonės šūvius suskaitė.

Buvo trys šūviai iš septintuko -
Jaunas partorgas žemėn susmuko.

Jaunas banditas, kuris jį šovė,
Partorgui griūvant, pro duris movė.

Palikęs valsčių, dau kojom garo,
Pasuko bėgti jisai link dvaro.

Bet šįjį sykį jau nemelavo:
Neilgai bėgo, greit jį sugavo.

Keikė Lazauskas, iškišęs liežuvį:
- Ką tu nušovei, ar ne lietuvį?

Visų labiausiai rėkė Šimanskas:
- Kur tas banditas, kur tas paganskas?

Keturis sykius pas mane buvo,
Manęs nerado - partorgas žuvo.

Ir manęs klausė, sakė man žmona,
Būtų įvaręs kulką į šoną.

Bėga Šimanskienė, net gatvė dreba,
Reikia papuošti partorgui grabą.

Lazauskas dažė grabą raudoną,
Sakė: nužudė jie mano žmoną.

Labiausiai gailis Petkevičienė:
Liko jo sviestas ir kiaušininė.

Visi jo gailis ir grabą puošia,
Ryt į Lazdijus palydėt ruošia.

Tenai jį laidos visi partiečiai,
Tie, kuriems saulė Stalino šviečia.

Pasakys kalbą dar negirdėtą:
Nebėr partorgo jau ant šio svieto.

Sakys, kad jaunas dar visai buvo
Ir nuo bandito rankos jis žuvo.

Mylėj valstiečius ir darbo liaudį,
Kiek tik galėjo su duoklėm spaudė...

Dabar jau byra smėlis ant kapo
Tam, kur darbavos dėl durnių labo.

Kai buvo tylus vakarai

Kai buvo tylūs vakarai,
Tave mylėjau taip karštai,
Bet tu mane jau užmiršai
Ir atėjūną pamilai.

Tu su juo linksmi gyvenai,
Alutį gėrei, dainavai,
O kai ateidavo naktis,
Su tavim guldavo ir jis.

Bet neilgai gi jie čia bus -
Bėgs atėjūnai į namus.
O tu liksi vieną viena,
Be atėjūnų, be draugų.

"Kuda poidioš?" - nieks nepaklaus,
Kur ta katiuša prisiglaus.
Nei vienas sūnus Lietuvos
Nepamylės tokios damos.

Už kelis vyno butelius,
Už brezentinius batelius
Žudai tu garbę Lietuvos, -
Kur pasidėsi iš gėdos?..

Pažiūrėkite, vyručiai

Pažiūrėkite, vyručiai,
Koks gi Petras mūs drąsus:
Pasikinkęs kumelaitę,
Vagia žmogaus perletus.

Bet kely namo pastojo
Daug vaiduoklių iš dausų.
Už neklausymą, kai stabdė,
Gau vežikas daug ausų.

Saulė leidos vakaruose,
Dažė dangų raudonai.
Stribams marš į amžinybę
Groj kulkosvaidis linksmai.

Žuvo patys karingiausi -
Niemka vadas ir staršai.
Banditizmui atiteko
Komjaunimo sąrašai.

Klaupia stribas su rožančium:
- Mielas broli, dovanok...
- Žūk, prakeiktas išdavike,
Ir teisybę sužinok.

Ten, prie miško, prie pušyno

Ten, prie miško, prie pušyno,
Prie žalių ežių laukų,
Kulka kirto partizaną,
Kurs kovojo dėl tiesų.

Veidas jo labai išbalęs,
Lūpose matyt kančia.
- Oi, sakyki, partizane,
Kas tave nušovė čia?

- Aš lietuvis buvau tikras
Ir kovojau dėl tiesų.
Atsirado išdavikas,
Neišlaikė paslapčių.

Aš kovojau dėl Tėvynės,
Dėl mergaitės mylimos.
O dabar tariau "sudie" jai,
Nematysiu daugiau jos.

O sribiteliau baisiausias,
Mano kapo netreplenk
Ir padėtojo kryželio.
To nuo jojo atsitrauk.

Nes ir tu esi lietuvis,
Ir tu gimęs Lietuvoj.
O dabar jau išdavikas,
Ar tau proto nėra galvoj?

Jūs bedarbių komunistų,
Girtuoklių tėvų vaikai,
Jūs išplėšiat žmonių širdis
Kaip baisiausi vanagai.

Bet netoli jau tas laikas
Ir netoli valanda,
Kada visiems išdavikams
Nusvirs žemėje galva.

Jūs prašysit atleidimo,
Tiesit į draugus rankas...
Išdavikų nieks neklauso,
Kūnus žemėmis apmes.

Nuotrupos

Markė pražuvo,
Rublis suplyšo,
O iš po kalno
Doleris kyšo.

Atvažiavo iš Maskvos
Ruda uniforma,
Apmatavo mums pilvus
Ir nustatė normą.

Sėdi Stalinas ant blyno,
Renka utėles iš klyno.
Kurios riebios - į Berlyną,
Kurios kūdos - vėl į klyną.

...O Macaniui tarpu kojų
Bus gyventi blusai rojus.

Stalinas ant kuilio jojo,
O Leninas kėravojo.
Komjaunimas kuilį vedė,
Profsajūzas š... badė.

Mergaite, papuošk sribuko kapą
Baltom teliukų uodegom.

Ei, rubli, rubli!..
Be rublio durnas tu
Pasaulis pastatytas.
Ant rublio pamatų.

Jau suplyšo kelnės
Ir nuiro lopai.
Staline tėveli,
Kodėl nesulopai?

Kaimas dainavo savo dainas...

Dar pamenat? "Prie Nemuno kaime dainas apie laimę dainuoja lietuviai giliai iš širdies". Bet ar dainavo kas šią dainą kaime? Pagal užsakymą sukurta, direktyviškai ji buvo įtraukiama į chorų repertuarą. Pokario metais kaimas dainavo savas dainas. Rezistencinė kova, tremtys, žmonių sielvartas ir ašaros, kovose kritusiųjų apraudojimas - to meto liaudies dainų svarbiausioji gaida. Vėliau atsirado "kolchoziškos" (taip žmonės tada bevardino, žodis "kolūkis" dar nebuvo prigijęs) tematikos kūryba, tautosaka iš jų gyvenimo.

Bene apie 1950-uosius per Dzūkijos (Leipalingio apylinkėse) žmones iš rankų į rankas plito lapeliai. Atrodo, juose buvo ir kažkokia karikatūra. Žodžiai liko atminty:

Aš kolchoze be rankovės
Ir su kiaura sėdyne.
Kas iš to, kad šitas stovi
Su pilvu kaip statine.

Kai įstojome, žadėjo
Agronomų ir vinių.
O dabar, matai, pavėjui
Viskas eina po velnių.

Bus ir elektra, ir kinas.
Į kolchozą tik - ura!..
O čia lempoj žibalinėj
Prasto smirdalo nėra.

O kolchozninkas kai keikias,
Byra spaliai nuo lubų.
Kad tas Stalinas be laiko
Apsiverstų su grabu.

Kiaulės graužiasi per sieną,
Žmonės šaukia: "Baudžiava!."

1951 metų rudenį spaudimo, represijų neatlaikė ir mano gimtosios apylinkės - buvo įkurtas "Taikos" kolūkis. Po kurio laiko "patarta" jį perkrikštyti į Malenkovo (vėliau - "Dainava"). Atėjo koksagyzmetis, kukurūzmetis - kai kurios šeimos tiesiog badavo. Beje, pirmaisiais kolūkio metais už darbadienius buvo atseikėta po du šimtus gramų grūdų (kituose ir to negavo). Tėvas savo darbo metinį užmokestį nesunkiai parsinešė ant pečių. Tačiau, kad ir kaip mums šiandien būtų keista, dainos kaime skambėjo kaip skambėjusios. Atsirado naujų, bet nebuvo užmirštos ir pokarinės - partizaniškos. Dainavo šienpjoviai (kartais susirinkdavo 30 ir daugiau vyrų) ir rugių pjovėjai, dainavo jaunimas vakarėliuose arba traukdamas būriais į juos. Kur tik susirinkdavo būrelis balsingesnių žmonių. Viena iš dažniau dainuojamų dainų buvo apie "brigadierių".

Dainos kaime pradėjo tilti, kai jaunimas, beprasmiško darbo alinamas, kolūkinės valdžios drastiškai ujamas, praradęs bet kokią ateities perspektyvą, masiškai pradėjo bėgti į miestus. Kas išėjo mokytis, kas darbo susirado. Tuštėjo kaimas, ir kaskart vis spartesniais tempais. Ir kaip sunkus atodūsis iš širdžių prasiveržė žodžiai:

Neišėik, neišėik iš kolūkio,
Nepaliki nepjautų javų.
Bulvės nekastos, avižos byra,
Už darbadienius nėra grūdų...

Nesulaikė niekas. Nei visokiausi
savaržymai, nei būsimos kolūkinės laimės

pažadai. Nei pagaliau pasilieką skaudžioj padėty seni tėvai.

Išėjo žmonės. Išsinešė ir vaikystėje, jaunystėje dainuotas dainas. Tylų sekmadienio vakarą įsiklausydavai ir dažnai Vilniuje ar Kaune, Alytuje ar Druskininkuose išgirdavai graudulingąją "Ko nutilo dainos mylimoj Dzūkijoje...".

Pabundu iš miego, praveriu akis

Pabundu iš miego, praveriu akis -
Brigadieriaus klumpės stovi pas duris.
- Kelkis, motinėle, pusrytėlių virt:
Atėj brigadierius į darbą varyt.

Oi tu, brigadieriau, būk geras žmogus,
Rašyki į dieną darbadienius du.
Rašyki į dieną darbadienius du,
Kad žmona su vaikais nemirtų badu.

Aš einu per lauką - pribrendę javai.
Varpą nusiskinti būt ir man gerai.
- Brangus kolūkiet, ar tu nežinai:
Penki šeši metai, Uralo kalnai...

Pirmininkas stovi išpūtęs akis.
Klauso kolūkietis, ką jam pasakys.
Sako: - Sabotuoji, į darbą neini,
Reiks tave išvežti Sibiran toli.

Valdyba pragėrė visus rugelius,
Kolūky paliko dirses, kūkalius.
Brangus kolūkiet, štai tau ir javai!
Penkis šimtus gramų kūkalių gavai.

Brigadierius neša kontoron žinias,
O kontoroj sėdi velnias su ragais.
O kontoroj sėdi velnias su ragais, -
Ką gi jis padarė su savo nagais?

Ko nutilo dainos mylimoj Dzūkijoj

Ko nutilo dainos
Mylimoj Dzūkijoj?
Ko suoki lakštute
Šimtametėj girioj?

Ar tau nusibodo
Šaltas rudenėlis?
Ar nustoj mylėjęs
Jaunas bernužėlis?

Nei man nusibodo
Šaltas rudenėlis,
Tik nustoj mylėjęs
Jaunas bernužėlis.

Nuotrupos

Rėkia antis ir višta,
Prie kolchozo pririšta:
- Ką jūs norit, tą darykit,
Tik kolchozan nevarykit.

Dzūkai gėrė - dzūkai gers,
Kol kolchozai susitvers.
Kai kolchozai susitvers,
Dzūkai kolchozus pragers.

Kas "Kalinio raudos" autorius?

Ach, tos nepamirštos partizanų, politinių kalinių, tremtinių dainos!.. Išdainuotos, išraudotos, išpasakotos. Visu balsu ir paslapčia. Miškuose ir gulaguose, kaimo vakarėliuose ir užstalėj, vienumoj ir draugų būry. Pokario metais, bent du dešimtmečius, jog skambėjo mūsų lūpose, degino širdis Laisvės kaitra, partizanų kovų patosu, vertė vis iš naujo atsigręžti į tuos negailestingos mūsų tautai ir be galo žiaurios tikrovės akivarus, kurie lyg kokie raudonieji besaikiai slibinai prarijo trečdalį mūsų tautos - pačius drąsiausius ir ryžtingiausius.

Tos dainos, bene pačios akivaizdžiausios mūsų kovų, siekių, troškimų ir vilčių liudininkės, tik joms žinomais keliais ir keleliais sklido po visą Lietuvą: iš pirkios į pirką, iš širdies į širdį. Dažnai papildomos, keičiamos, pritaikomos saviems išgyvenimams, savai partizano, kalinio ar tremtinio daliai. Ir ne tik pačios žinomiausios, pačios skambiausios: "Palinko liepa šalia kelio", "Pavasari paukščiai į tėviškę grįžta", "Aš buvau parimus tarp vartų darželio". Nebelengva šiandien atsekti jų autorius, nustatyti kilmės vietą. Tai buvo mūsų visų žygiai ir kova, sielvartas ir skausmas.

Tą liudija ir Antano Šimėno publikacija "Šventosios klonių sūnus" "Valstiečių laikraštys" (1995 10 17 d.), kuri ir paskatino šiems apmąstymams.

Pasakodamas apie anykštėną partizaną Jurgį Urboną-Lakštutį, autorius mini, jog šis buvęs mokytojas turėjo polinkį į literatūrą, rašė eilėraščius, buvo Algimanto partizanų apygardos štabo narys, spaudos redaktorius. Pateikiamas ir, pasak A.Šimėno, J.Urbono eilėraštis vėliau virtęs daina, tiksliau - to eilėraščio pradžia:

Ūžia blaškos vėjai -
 siaučia tarp miškų,
 O jaunam berneliui ilgu, neramu.
 Skruostais nuriedėjo
 ašara viena,
 O širdis vaitoja
 laisvės alkana.

Tačiau atsiverskime "Apžvaldos" 1994 03 11-17 d. numerį. Jame Kęstutis Prancėvičius ("Prieglauda nuo vienatvės ir liūdesio") pasakoja apie Panemunės pensionate gyvenančią buvusią politinę kalinę ir poetę, Eleną Žilionytę, kilusią iš Seirijų (Lazdijų r.). E.Žilionytę saugumas suėmė 1945 m. vasarą Kaune, kur ji gyveno ir dirbo, vėliau ištrėmė į Intos lagerį. "Tais juodžiausiais metais jai daug padėjo poezija. Galbūt nedaugelis šiandien įsidėmėjo šios moters vardą, tačiau ne vienas jos sukurtas posmas dabar skamba radijo ir televizijos laidose. Elenai ypač brangus vienas pirmųjų jos eilėraščių "Kalinio rauda".

Graudžia rudens vėjas,
 švilpia už langų,
 Man krūtinėj ilgu,
 ilgu, neramu.
 Skruostais nuriedėjo
 ašara viena,
 O širdis vaitoja
 laisvės alkana..." -

rašo K.Prancėvičius. Pateikiamas visas šio eilėraščio, vėliau tapusio populiariausia politinių kalinių ir tremtinių daina, tekstas:

Oi, motut, motule,
 motina brangi,
 Neliūdėk prie vartų,
 ašarų gana.

Gal pralėks pro šalį
dar dienelių daug,
Aš vis tiek sugrįšiu,
tik tikėk ir lauk.

Jeigu man bus skirta
taip baisi lemtis,
Sibiras, Uralas, tolima šalis, -
Takeliu sugrįšiu, laistytu krauju,
Tave juk, Tėvyne,
aš karštai myliu.

Dievas neapleidžia
smilgos palaužtos
Ir benamio paukščio,
ištikto audros.
Neapleis ir mūsų tėviškės brangios,
Čia Marijos žemė
ir vaikai mes jos.

Ši širdies kraujau rašyta "Rauda", kaip sakė E.Žilionytė, jai išsiveržusi kalint vienutėje. Pro durų plyšelį eiles perdavusi pažįstamai lietuvaitei, atėjusiai su drauge valyti kalėjimo koridoriaus. "Jos abi, čia pat pritaikiusios melodiją, tyliai padainavo šiuos posmus. Po kurio laiko jie ėmė skambėti ir pavergoje Tėvynėje".

Galima manyti, jog ši daina taip bus pasiekusi ir anykštėną partizaną J.Urboną (jis ją labai mėgo, dainavo, todėl jam priskiriama ir jos autorystė). Galbūt buvo dar kitaip. Jis jau nepaliudys, nes žuvo 1948 metais. Tačiau tuo šios dainos istorija nesibaigia. "Kalinio rauda" buvo gana populiari ir pokario Dzūkijoje, kaip menu, plačiai dainuojama Leipalingio apylinkėse. Ji išspausdinta Dzūkijos partizanų dainų rinkinyje "Sušaudytos dainos", kurį 1990 metais išleido "Vagos" leidykla Vilniuje. Rinkinio sudarytojai V.Ledas ir H.Rimkus ją

pateikia kartu su kitomis "Lietuvos liūdesio dainomis", kurios ir dabar dainuojamos Dzūkijoje. Tekstai būtent dabar ir užrašyti. Tačiau jie šiek tiek skiriasi, yra naujų, nesikartojančių posmų:

Rauda rudens vėjas,
 rauda už langų,
 Ilgu, ilgu, ilgu,
 ilgu neramu.
 Skruostais nuriedėjo
 ašara viena,
 O širdis vaitoja
 Laisvės alkana.

Pabundi iš miego, praveri akis,
 Aidi sargo žingsniai,
 skamba raktai vis.
 Ir tyli paguoda
 atskrenda tada
 Kai ramina širdį
 alpstanti malda.

Tylios ir bežadės,
 slenka dienos čia,
 O širdis vaitoja tulžimi karčia.
 Niekas, o niekas nežino,
 kiek tu čia kenti,
 Kalinio dalužė,
 oi, sunki, sunki.

Cit, neverk, motule, motina sena,
 Nerymok prie vartų,
 ašarų gana.
 Takeliu sugrįšiu, laistytu krauju,
 Tave ir Tėvynę taip karštai myliu.

Ir tik paskutinis dainos posmelis
 "Neapleidžia Dievas..." - toks pats.
 Taigi čia viena ir ta pati daina ar trys

atskiros? Kas jų kūrėjai - vienas ar trys?
Pagaliau, matyt, atsirastų ir daugiau jos variantų.
Tad kas jai davė pradžių? Kas jos tikrasis
autorius? Pagaliau gal tai ne taip jau svarbu.
Svarbu, kad ši daina, kaip ir kitos, tapo tokiu
pat ginklu kovojant su bolševikiniais okupantais
ir jų pakalikais, kaip ir šautuvas.

Mano dainynas - kaimyno akmenų krūsnėje

Šias dainas užrašiau dar 1954-1956-1958 m. Leipalingio apylinkėse. Jas dainavo mano gimtųjų apylinkių - Vilkininkų, Taikūnų, Varnėnų, kitų aplinkinių kaimų jaunimas. Iš Pūščios, tūkstantmetės girios, nusidriekusi tarp Leipalingio ir Kapčiamiesčio, apsilankydavo Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Vytenio tėvūnijos partizanai. Jie vieni arba su kaimo jaunimu dainavo tas pačias dainas. Šio dzūkų kampelio žmonių atvirumas rūsčiai pokario dienų kasdienybei, bekompromisė pozicija užgriuvusios nelaimės akivaizdoje, panieka okupantui ir jo pakalikams ir šiandien, po daugelio dešimtmečių, man spinduliuoja tarsi kokia negailestingos tiesos, nuolatinio gėrio ir grožio siekių, didžios ištikimybės savo tautai jos skaudžią valandą oazė.

Dalį šių dainų jau esu paskelbęs Atgimimo metais "Švyturio" žurnale: "Kaimas dainavo savas dainas...", 1990, Nr. 10; "Išėjo ginti brangios tėvynės...", 1990, Nr. 18; "Karan kai gaudė vyrus...", 1991, Nr.6; "Neišdainuosim tų gražių dainų...", 1991, Nr.22, "Kardo" žurnale: "Daina apie husarus, 1991, Nr.5, apie jas esu rašęs "Dienovidyje" ("Ir apie stribus dainų sudėta", 1995 05 12), "Valstiečių laikraštyje" ("Kas "Kalinio raudos" autorius?", 1995 10 17). Dažnai vis buvau klausiamas, kaip pavyko man jas užrašyti, dar daugiau - kaip pasisekė per ilgus okupacijos dešimtmečius išsaugoti?

Buvau dar pradinukas, kai nusižiūrėjau vyresniosios sesers sąsiuvinį su partizanų dainomis, ir ėmiausi uoliai jas nusirašinėti į savąjį. Tačiau dar "darbo" nebuvo nė įpusėjęs, kai mane ji sučiupo. Barė smarkiai ir rūsčiai, kad kišu savo snapą, kur nereikia. Bet ir sesuo

dėl tokio savo neatsargumo, matyt, gerokai išsigando. Savo dainų sąsiuvinį ji taip paslėpė, kad ne tik sribai ar enkavedistai, bet ir aš nesurasčiau: įkišo į butelį, o butelį pakasė giliai į žemę. Ir šiandien jis kur nors tūno.

Taip mano santykiai su tautosaka buvo ilgam laikui "išaldyti". Prie partizanų dainų užrašinėjimo sugrįžau jau bebaigdamas vidurinę mokyklą. Nuotaikos buvo tokios, kad Leipalingio vidurinėje per pertraukas nesivaržydami užtraukdavome: "Dar nepriėjom nei Merkinės, padegėm lizdą kraugerių..." (Garbė mokytojams, kad neatsirado tarp jų skundiko). Tad ir supratimas buvo: reikia užrašyti, kad neišnyktų be ženklo, nes jau tada ne visas jas ir ne visi mokėdavo. Sesuo Birutė dainavo, o aš užrašinėčiau. Prirašiau du trečdalius storo sąsiuvinio. Užrašiau ir atskirų posmų, eilučių, nuotrupų, turėdamas viltį, gal kas nors kitas prisimins ir visą tekstą. Vėliau, vartydamas Dzūkijos partizanų dainas ("Sušaudytos dainos", 1990), kai kurių iš jų ir ten neaptikau.

Baigęs vidurinę, išklydau iš tėviškės. Partizanų dainų sąsiuvinį kartu su kitais užrašais - jau kolchoziško gyvenimo nuotrupomis palikau namuose. Mokiausi Klaipėdos jūreivystės mokykloje. 1956 m. įvykiai Vengrijoje, Vėlinių patriotiškai minėjimai Kaune ir Vilniuje kaitino kraują. Rašiau dienoraštį, kuris, kaip greitai paaiškėjo, buvo nurašinėjamas. Prabėgo dar šiek tiek laiko ir jis jau man buvo skaitomas Klaipėdos saugume rusų kalba. Aplinkiniais keliais pranešiau namiškiams, kad pasirūpintų mano užrašais, dainomis. Jie ne juokais išsigando. Sesuo, toji dainų pateikėja, visą mano turtą surinko, susuko į senus laikraščius, skudurų ir gūdžių naktį, kad niekas nepamatytų, išnešė iš namų. Paslėpė kaimyno žemėje riogsančioje didžiulėje akmenų krūsnėje.

Jūreivystės mokyklą teko apleisti. Sugrįžęs

į gimtinę, pirmiausia puoliau ieškoti savo turto. Dalį jo sesuo surado, o kitas taip ir liko tarp akmenų. Didžiausias buvo džiaugsmas, kad nepražuvo mano dainų sąsiuvinis. Jį šiek tiek papildžiau naujais kūrinėliais. Dar kurį laiką gyvendamas kaime, šių dainų išmokiau jaunesniąsias sesutes. Paskui jos keliavo kartu su manimi į Kauną, Vilnių. Sugrįžus į tėviškę ar bendraklasių susitikimuose ne vieną partizanų dainų prisimindavome, padainuodavome. Kaip ir anais pokario metais, traukdami jas iš visos širdies, tarsi nusipurtydavome visas to pasiutusiai sunkaus laiko nuosėdas, ritindavome šalin mūsų širdis užgulusius akmenis. Jeigu bijota, tai tik vieno: dėl kokio nors atsitiktinumo jas prarasti. Kirbėjo galvoje mintis, kad reikia jas kaip nors padauginti, padalinti saugoti artimiesiems, kad taip išliktų ateičiai, nes "jei po amžių kada skaudūs pančiai nukris... mūsų kovos ir kančios, be ryto naktis" ar bus besuprantamos naujųjų amžių lietuviams?

Ačiū Dievui, šimtmečių neprireikė. Atgimimo metu partizanų dainos pradžioje suskambo tyliai, labai nedrąsiai, bet kaskart balsai stiprėjo, į dainuojančiųjų gretas stojo vis nauji ir nauji dainininkai, seni ir jauni, kol jos užvaldė tūkstantines tėvynainių minias. Klausiausi tų dainavimų ir džiaugsmas netilpo širdy: partizanų daina gyva, ji aidė po visą Lietuvą. Tarsi iš naujo būčiau išgyvenęs tuos be galo sunkius, be galo mūsų tautai skaudžius, bet kartu kupinus tauraus pasiaukojimo, taurios meilės, ryžto žygdarbiui vardan tautos laisvės savo vaikystės ir paauglystės metus. Ach, tos partizanų dainos! Pūščios partizanų... Kokias tautos kūrybines galias jos išjudino! Kiek prisiminimų, išgyvenimų jos mums sukelia!..

Turinys

ŪŽIA, TRANKOS GRIAUSTINIS

PO ŠALĮ	4
Ūžia, trankos griaustinis po šalį	8
Dar neseniai buvau mažytis	10
Liko lankos nešienautos	11
Trypia juodbėrėlis prie rūtų darželio	13
Šūviai sudrumstė tylą	15
Kai mes išėjom iš gimto sodžiaus	17
Padainuosim, draugai, mes dainelę	18
Vienumoj, giružėj, sveikinai tu rytą	20
Jau kyla pilkas debesėlis	21
Tyliąją naktį jauni partizanai	23
Pačiame gegužy skleidės	24
Merkinės mūšis	26
Pūtė, pūtė šiaurys vėjas	28
Nepagailo išdavikui	29
Saulutė leidžias vakaruose	30
Partizanų būrys pasibeldė į duris	31
Neliūdėk, motule, kad sūnus padėjo	32
Mėnulis tikras tėvas tau	33
Kai vakaras ramus atėjo	34
Ir rytas ūkanom aptrauktas	35
Pravirko tėviškės beržai	36
Pervėrė širdį plieno kulkelė	37
Kokios gražios naktys, naktys mėnesienos	38
Beržai pasviro, šakas nuleido	39
Oi, dalelė sunkioji tu mano	40
Miela dainele, ramink širdelę	41
Kam eglės palinkot	42
Pro mažą miestelį upelis tekėjo	43
Tylus buvo vakarėlis	44
Saulutė nusileido	45
Apie meilę šiandien nekalbėsime	46
Praverki langą į sodo pusę	47
Ateis pavasarėlis	48
Augin tėvas sūnaitėlį	49

Mes partizanukai	50	
Ir gyveno dėdė partizanas	52	
Graži tu mano, brangi Tėvyne	53	
Tu užgesai žibutėms žydint	54	
Mažame kambarėly	55	
Atėjo šiltas pavasarėlis	56	
Miškuose, duobose, tarp kalnų ir uolų	57	57
Užė miškas, nuo vėjo šlamėjo	58	
Tą dieną liūdnei pūtė vėjai	59	
Kai sušvilps traukinys Šeštokuose	61	
Šią naktį gims mažasis Jėzus	62	
Tu nežvelki į rytų šalelę	63	
Tyliam ramiam kambarėly	64	
Atėjo vakaras į girią	65	
Nuvyto baltos chrizantemos	66	
Iš dainos Rimgaudui	67	
Išblyško tavo jaunas veidas	68	
Vakarą malonų rūkas dengia žemę	69	
Ko jūs stovit nusiminę	71	
Dabar sužinojau, ko rūtų daržely	72	
Nerimstantis smuikas vėl verks sutemoje	73	73
Alyvų šakos svyra	74	
Pavasariį paukščiai į tėviškę grįžta	75	
Palinko liepa šalia kelio	76	
Aš buvau parimus tarp vartų darželio	77	
Skauda širdį Lietuvos husarams	78	
Atlikęs pareigą Tėvynei	79	
Ten, kur ošia Dzūkijos pušynai	80	
Ak, Tėvyne numylėta	81	
Kur lygūs laukai šiapus Nėrio	82	
Prisirinkau nuo tavo kapo	83	
KARAN KAI GAUDĖ VYRUS	84	
Ko, kareivi, stovi	88	
Išaušo gražus, šiltas rytelis	89	
Išeisiu vieškeliu plačiu	91	
Dažnai dar vaidenas Tėvyne	92	
Saulėlydį rausvą lydėjo	93	
Miglotas rytas, tankus pušynas	94	
Kai aš augau pas tėvelį	95	

MERGUŽĖLE GRAŽI, KAM GĖLELES NEŠI...	105
Tylioj nakty sėdėjau tarp alyvų	108
Neišeik, neišeik, mylimoji	109
Ar matei, kaip kraštas verkia	110
Mergužėle saulėtekio krašto	111
Kur gintarais nuklotas jūros krantas	112
Mes į kryžkeles išėjom	113
Nusirpo vasarėlė	114
Atminki, brangioji	115
Kaip obelis, mamyt, palinkus	116
Mačiau, kaip tyliai glaudės	117
Sakyk, sesut, ar tau negaila	118
Graži ta meilė prie obels	119
Ak, kodėl gi tiek skausmo pasauly	121
Išaušo pavasario rytas	122
Kad ne auksinė vasara	123
Prie gintaro jūros	124
Gražių dainelių, mieloji sese	125
Skundžiasi laikas bedalis	126
Tas vakaras kaip krištolas	127
Ak, pavasari malonus	128
Palinko jazminas po langu	129
Melsvi žiedai alyvų	130
Tylios ir malonios naktys mėnesienos	131
Tyliajam vakare	132
Išeisi tu, išeisi ir negrįši	133
Išėjau aš į stotį palydėti tavęs	134
Kai aš augau pas tėtį ir mamą	135
Nuotrupos	136

IR APIE STRIBUS, IŠDAVIKUS DAINŲ SUDĖTA	142
Skubėki, lietuvi, balsuok už draugus	146
Tu, kruvinas beproti Stalinai	147
Linksmas partorgas kėlės iš ryto	149
Kai buvo tylūs vakarai	152
Pažiūrėkite, vyručiai	153

Ten, prie miško, prie pušyno	154
Nuotrupos	156
KAIMAS DAINAVO SAVAS DAINAS	158
Pabundu iš miego, praveriu akis	161
Ko nutilot dainos mylimoj Dzūkijoj	162
Nuotrupos	163
KAS "KALINIO RAUDOS" AUTORIUS?	164
MANO DAINYNAS - KAIMYNO AKMENŲ KRĖSNYJE	169

Išėjo ginti brangios Tėvynės...

Leipalingio Pūščios partizanų dainos

Sudarytojas ir redaktorius Juozas Kuckailis

Techninė redaktorė Rima Kelpša

Korektorė Nijolė Bagdonienė

Maketuotoja Edita Augustanavičiūtė

ISBN 9986-851-31-9

Pasirašyta spaudai 1999 05 18. 11,25 sp.l.

Tiražas 700 egz. Užs.Nr.7.

Leidykla "Ramona", Vytauto g.32, 4520 Marijampolė